

Holy Bible

Aionian Edition®

Lačo lafi taro Luka
Gurbet Luke

AionianBible.org
The world's first Holy Bible untranslation
100% free to copy and print
also known as "The Purple Bible"

Holy Bible Aionian Edition ©
Lačo lafi taro Luka
Gurbet Luke

CC Attribution NoDerivatives 4.0, 2018-2024
Source text: eBible.org
Source version: 4/30/2024
Source copyright: CC Attribution 4.0
Pioneers.org, 2018

Formatted by Speedata Publisher 4.19.2 (Pro) on 5/6/2024
100% Free to Copy and Print
TOR Anonymously
<https://AionianBible.org>

Published by Nainoia Inc
<https://Nainoia-Inc.signedon.net>

We pray for a modern public domain translation in every language
Report content and format concerns to Nainoia Inc
Volunteer help is welcome and appreciated!

Celebrate Jesus Christ's victory of grace!

Preface

Gurbet Romani at AionianBible.org/Preface

The *Holy Bible Aionian Edition* ® is the world's first Bible *un-translation*! What is an *un-translation*? Bibles are translated into each of our languages from the original Hebrew, Aramaic, and Koine Greek. Occasionally, the best word translation cannot be found and these words are transliterated letter by letter. Four well known transliterations are *Christ*, *baptism*, *angel*, and *apostle*. The meaning is then preserved more accurately through context and a dictionary. The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven additional Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies.

The first three words are *aiōn*, *aiōnios*, and *aiōdios*, typically translated as *eternal* and also *world* or *eon*. The Aionian Bible is named after an alternative spelling of *aiōnios*. Consider that researchers question if *aiōn* and *aiōnios* actually mean *eternal*. Translating *aiōn* as *eternal* in Matthew 28:20 makes no sense, as all agree. The Greek word for *eternal* is *aiōdios*, used in Romans 1:20 about God and in Jude 6 about demon imprisonment. Yet what about *aiōnios* in John 3:16? Certainly we do not question whether salvation is eternal! However, *aiōnios* means something much more wonderful than infinite time! Ancient Greeks used *aiōn* to mean *eon* or *age*. They also used the adjective *aiōnios* to mean *entirety*, such as *complete* or even *consummate*, but never infinite time. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs. So *aiōnios* is the perfect description of God's Word which has *everything* we need for life and godliness! And the *aiōnios* life promised in John 3:16 is not simply a ticket to eternal life in the future, but the invitation through faith to the *consummate* life beginning now!

The next seven words are *Sheol*, *Hadēs*, *Geenna*, *Tartaroō*, *Abyssos*, and *Limnē Pyr*. These words are often translated as *Hell*, the place of eternal punishment. However, *Hell* is ill-defined when compared with the Hebrew and Greek. For example, *Sheol* is the abode of deceased believers and unbelievers and should never be translated as *Hell*. *Hadēs* is a temporary place of punishment, Revelation 20:13-14. *Geenna* is the Valley of Hinnom, Jerusalem's refuse dump, a temporal judgment for sin. *Tartaroō* is a prison for demons, mentioned once in 2 Peter 2:4. *Abyssos* is a temporary prison for the Beast and Satan. Translators are also inconsistent because *Hell* is used by the King James Version 54 times, the New International Version 14 times, and the World English Bible zero times. Finally, *Limnē Pyr* is the Lake of Fire, yet Matthew 25:41 explains that these fires are prepared for the Devil and his angels. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The eleventh word, *eleēsē*, reveals the grand conclusion of grace in Romans 11:32. Take the time to understand these eleven words. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. To help parallel study and Strong's Concordance use, apocryphal text is removed and most variant verse numbering is mapped to the English standard. We thank our sources at eBible.org, Crosswire.org, unbound.Biola.edu, Bible4u.net, and NHEB.net. The Aionian Bible is copyrighted with creativecommons.org/licenses/by-nd/4.0, allowing 100% freedom to copy and print, if respecting source copyrights. Check the Reader's Guide and read online at AionianBible.org, with Android, and TOR network. Why purple? King Jesus' Word is royal... and purple is the color of royalty!

Table of Contents

NEW TESTAMENT

Luka	11
------------	----

APPENDIX

Reader's Guide

Glossary

Maps

Destiny

Illustrations, Doré

NEW TESTAMENT

Tegani o Isus vačarda: "Dade! Oprosti lenđe, golese kaj ni džanen so čeren." Pale gova e vojnikura čhudije i kocka te ulaven maškar peste lesu fostano.

Luka 23:34

Luka

1 Mangleja Teofile, sar so džane, but džene lije te pisin tare kova so sasa, so o Dol obečisada prekale prorokura, a čerdilo maškare amende. **2** Pisisade amende kola save korkore dikhlje vadži tare anglune divesa thaj čerdile kandine e Devlese Lafese, **3** gija i me, mangleja Teofile, tuče pisiv sa redasa, golese so sa taro anglunipe ispitujisadem, **4** te šaj ave uverimo kaj si čačipe kova so sikade tut. **5** Kana sasa o Irod caro ani Judeja, nesavo manuš so akhardola Zaharija sasa svešteniko tare Avijineso redo. Lesi romni sasa tari kuštik e Aaronesi thaj akhardola Jelisaveta. **6** Solduj džene sesa čačutne anglo Dol thaj živisade pale zapovestura thaj palo Zakon e Gospodeso bizo nisavo bilačiipe. **7** Al len naj sesa čhave, golese kaj i Jelisaveta naštine te ačhol khamni, a solduj džene sesa već purane. **8** Jekh dive, o Zaharija kandija e Devle ano Hram golese kaj palo dužnost sasa lesa redo, **9** kaj palo adeti e sveštenikurengo birisade le kockasa te džal ano Hram e Gospodeso te kadil. **10** Kana o Zaharija dija ano Hram te kadil, but manuša molisajle avral. **11** Tegani e Zaharijase sikadilo o meleko e Gospodeso savo ačhilo ki desno rig taro oltari e kadimaso. **12** Kana o Zaharija dikhlja le, uznemirisajlo thaj but darajlo. **13** Al o meleko vačarda lese: "Ma dara, Zaharije! Čiri molitva sasa šundi. Čiri romni i Jelisaveta ka bijanol murše thaj tu ka de le alav Jovan. **14** Tu ka ave radosno thaj baxtalo thaj but džene ka aven blagoslovime lese bijandimasa, **15** golese kaj vov ka avol baro anglo Gospod. Nikad ni ka pijol mol ni zuralo pijipe. Vov ka pherdol e Svetone Duxosa dok si ano vodi pe dako. **16** O Jovane bute čhaven e Izraelese ka iril anglo Gospod, angle lengo Dol. **17** Vov ka džal anglo Gospod sar glasniko ano Duxo thaj ano zuralipe e prorokoso e Ilijaso. Ka miril e ile e dadende premale e čhave thaj ka iril kolen save ni šunen ano godaveripe e pravednikurengo. Sa kava ka čerol te pripremil e manušen te šaj aven spremna e Gospodese avimase." **18** O Zaharija vačarda e melekose: "Pale soste me gova ka džanav? Golese kaj sem purano thaj mingri romni si bute beršendi." **19** O meleko phenda lese: "Me sem o Gavrilo, o meleko savo ačhol anglo Dol. Bičhaldol sem te vačarav tuče kava lačno lafi. **20** Ak, ka ave laloro thaj ni ka vačare dži gova dive dži kaj sa gova ni čerdol, golese so ni pačajan ane mingre lafura save ka pherdon ano pravo vreme." **21** E manuša ađučarde e Zaharija thaj čudisajle sose gaći majisajlo ano Hram. **22** Al kana o Zaharija ikילו, naštine te vačarol. Vov dija len znakura golese kaj sasa laloro. Gija e manuša haljarde kaj sasa le vizija ano Hram. **23** Kana nakhle e divesa lese kandimase ano Hram, o Zaharija delo čhere. **24** Pale kala divesa i Jelisaveta lesi romni ačhili khamni thaj ni ikילו avral taro čher pandž čhon. Golese vačarda: **25** "Gija čerda mande o Gospod! Ane kala divesa sikada mande po milost thaj uljarda mandar i ladž maškare manuša kaj ni sasa man čhave." **26** Kana i Jelisaveta sasa šovto čhon khamni, o Dol bičhaldol e meleko e Gavrilo ano Gallejsko foro o Nazaret **27** ki jekh čhej Marija savi sasa mangli romese e Josifese savo sasa tari kuštik e carosi e Davidesi. **28** Kana o meleko o Gavrilo avilo late, phenda: "Av radosno, tu so arakhljan milost. O Gospod si

tusa. [Blagoslovimi san maškare džuvlja!]" **29** I Marija but darajli tare lese lafura thaj dija godi savo sasa kava pozdrav. **30** Al o meleko phenda lače: "Ma dara, Marije! Golese kaj arakhljan milost anglo Dol. **31** Ak, ka ače khamni, ka bijane čhave thaj ka de le alav Isus. **32** Vov ka avol baro thaj ka akhardol Čavo e Embare Devleso. O Gospod o Dol ka dol le o presto lese paradadeso e Davideso. **33** Vov ka carujil ane kuštika e Jakovese ane sa e divesa thaj lese carstvose ni ka avol krajo." (aiōn g165) **34** Tegani i Marija pučlja e meleko: "Sar ka avol gova kana sem me vadži čhej?" **35** O meleko o Gavrilo vačarda lače: "O Sveto Duxo ka avol pe tute thaj o zuralipe e Embare Devleso ka učhol tarol. Golese kaj o čhavoro so ka bijandol ka avol sveto thaj ka akhardol Čavo e Devleso. **36** Ak, i čiri bibi i Jelisaveta ačhili khamni ane purane berša thaj ka bijanol murše. E manuša vačarde kaj voj naštine te ačhol khamni, al akana si šov čhon khamni. **37** Golese kaj o Dol šaj te čerol sa so phenol!" **38** I Marija phenda: "Ake, me sem sluškinja e Gospodesi. Nek avol mande palo čiro lafi!" Thaj o meleko delo latar. **39** Pale gola divesa i Marija spremisajli thaj sidarda ani bregali phuv ano foro e Judejako. **40** Kana resli odori, deli ano čher e Zaharijaso thaj pozdravisajli e Jelisavetasa. **41** Kana i Jelisaveta šunda e Marijako pozdrav, čhelda o čhavo ane lako vodi thaj i Jelisaveta pherdili Svetone Duxosa. **42** Andare sa o glaso vačarda e Marijače: "Emblagoslovimi san maškare sa e džuvlja thaj blagoslovimo si o čhavo ane čiro vodi. **43** Kotar mande kava čast kaj tu, i dej mingre Gospodesi, aviljan ke mande? **44** Golese dikh, kana šundem čiro pozdrav, taro radost čhelda o čhavoro ane mingro vodi. **45** Blagoslovimi san tu so pačajan kaj ka pherdol kova so vačarda tuče o Gospod!" **46** Tegani i Marija vačarda: "Slavil mingri duša e Gospode! **47** Mingro duxo veselil pe ano Dol, ane mingro Spasitelj, **48** golese so sasa milostivno e poniznone sluškinjače. Golese dikh, od akana ka akharen man blagoslovimi sa e kuštika. **49** Golese so čerda mande baro šukaripe o Zuralo Dol. Sveto si lesa alav! **50** Vov si milostivno sa e manušende tari kuštik dži i kuštik, kolende save daran lestar. **51** Pe vastesa sikada piro zuralipe, čhudija pestar kolen save si barikane ane ile thaj ani godi. **52** Čhudija e vladaren taro lengo presto, thaj vazdija e poniznonen. **53** E bokhalen čajarda šukarimasa, a e barvalen mukhlja čuče vastencar. **54** Pomožisada e Izraele, čire kandino, golese kaj dol pe godi taro milost, **55** sar so obečisada amare paradadende, e Avraamese thaj lese potomkurende ane sa e divesa." (aiōn g165) **56** I Marija bešli e Jelisavetasa paše trin čhon thaj pale gova irisajli čhere. **57** Kana i Jelisavetače avilo o sato te bijanol, bijanda čhave. **58** Lače pašutne thaj lači familija šunde kaj o Gospod sikada lače baro milost thaj radujisajle lasa. **59** Kana e čhavore sesa ohto dove, avile te čeren lese suneti thaj manglje te den le alav lese dadeso - Zaharija. **60** Al i Jelisaveta vačarda: "Na, lesa alav ka avol Jovane!" **61** Von phende lače: "Naj tut khoni ani čiri familija gole alavesa!" **62** Tegani vastencar pučlje e dade e Zaharija sar bi vov mandola te avol lesa alav. **63** Thaj o Zaharija manglja khanči pe soste šajine te pisil thaj pisisada: "Jovan ka avol lesa alav." Thaj savore čudisajle. **64** Tare jekh drom putardilo lesa muj thaj lesi čhib, tegani o Zaharija lija te vačarol thaj lija te slavil e Devle. **65**

I dar e Devlesi avili ane sa lende pašutne thaj ki sa i bregali Judeja vačarda pe tare kava so sasa. 66 Savore so šunde gova, dije godi tare gova thaj phende: "So ka avol tare kava čhavo? Golese so o va e Gospodeso sasa pe leste." 67 O Zaharija, e Jovaneso dad, pherdilo e Svetone Duxosa thaj prorokujisada: 68 "Blagoslovimo si o Gospod o Dol e Izraeleso golese so avilo thaj otkupisada e manušen! 69 Vazdija amende e zurale Spasitelje, tari kuštik e carosi e Davidesi, pe kandinese, 70 sar so vačarda ano purano vreme andare muja tare pe sveta prorokura, (aiōn g165) 71 kaj ka ikalol amen tare amare dušmanura thaj tare vasta savorende save mrzin amen. 72 Sasa milosno amare paradadende, thaj ispunisada piro sveto savez, 73 savez savo dija e Avraamese amare paradadese, 74 te ikalol amen tare vasta amare dušmajende, te šaj kanda e Devle bizi dar, 75 ano svetost thaj ano pravednost angle leste sa dok sam džuvde. 76 A tu Jovane, mingreja čhaveja, ka ave akhardo proroko e Embare Devleso golese kaj ka dža anglo Gospod te pripremi lese o drom. 77 Ka sikave lese manušen sar te pindžaren o spasenje prekalo oproštenje tare lende grehura. 78 Golese so si e Devleso ilo milostivno, tare savo ka avol amende o svetlost e sabalinako tari visina, 79 te svetlji kolende so bešen ano kalipe thaj ani sena e merimasi, a amare pingre te usmeril ko drom taro mir." 80 A o čhavoro o Jovane barilo thaj zurajlo duxosa. Kana barilo, delo ani pustinja sa dži kaj ni ikalilo angle Izraelcura te propovedil.

2 Ane gola đivesa kana bijandilo o Jovane o Krstitelj, ikilo o vačaripe e caroso e Avgustineso te popisin pe sa e manuša ano Rimsko carstvo. 2 Kava sasa angluno popis kana o Kvirinije vladisada ani Sirija. 3 Thaj savore dele te pisin pumare alava ko spisko – dži jekh ane gova foro kaj beše lende kuštika. 4 Gija o Josif golese so sasa tari familija thaj tari kuštik e Davidesi, delo taro Nazaret, so si ani Galileja, ano foro e Davideso savo akhardol Vitlejem thaj si ani phuv Judeja. 5 Delo gothe te pisil piro alav ko spisko e Marijasa, savi sasa mangli lese thaj sasa khamni. 6 Kana sesa ano Vitlejem, avilo o vreme i Marija te bijanol. 7 Thaj bijanda pe anglune čhave. Pačarda le thaj čhuta le ani jaslica, golese kaj naj sasa than ani gostionica. 8 Ane goja phuv pašo Vitlejem sesa nesave čobanura, save arakhije ke poljura račasa pe bakren. 9 Tari jekh drom o meleko e Gospodeso ačhilo maškare lende thaj e Gospodesi slava svetlisada len thaj von but darajle. 10 Al o meleko vačarda lende: "Ma daran! Dikh, anav tumende radosno lafi so ka avol sa e manušende! 11 Golese kaj ano foro e Davideso ađive bijandilo o Spasitelj. Vov si o Hrist o Gospod. 12 Kava ka avol tumende znako pale savo ka pindžaren le: ka arachen čhavore savo si pačardo thaj pašljol ani jaslica." 13 Tari jekh drom pašo meleko sikadili bari vojska e melekurendi, save hvalina e Devle vačarindoj: 14 "Slava e Devlese ko učipe, thaj ki phuv mir maškare manuša save si pale Devleso manglipe." 15 Kana e melekura dele lendar ano nebo, e čobanura phende jekh averese: "Ka dža dži o Vitlejem, te dikha gova so odori sasa sar so vačarda amende o Gospod." 16 E čobanura dele sigate thaj arakhije e Marija, e Josife thaj e čhave sar pašljol ani jaslica. 17 Kana dikhije le, savorende vačarde so o meleko

lende vačarda taro čhavoro. 18 Savore save šunde so phende e čobanura, divisajle. 19 Al i Marija dija godi tare kala lafura thaj čhuta len ane piro ilo. 20 E čobanura irisajle, slavisade thaj hvalisade e Devle paše sa so šunde thaj dikhije, golese so pherdile sa e lafura sar so sasa lende phendo. 21 Ohtoto đive palo bijandipe e čhaveso avilo o vreme te čeren lese suneti. Dije le alav Isus, sar so vačarda o meleko, angleder so i Marija ačhili khamni. 22 Kana avilo o vreme pašo adeti i dej te thodol sar so si pale Mojsijaso zakon, o Josif thaj i Marija ande e Isuse ano Jerusalem te preden le e Gospodese ano Hram, 23 sar so si pisimo ane Gospodeso zakon kaj "dži jekh angluno murš te posvetil pe e Gospodese", 24 thaj te anen kurbano "duj grlice il duj terne golubura" sar so si phendo ane Gospodeso zakon. 25 Tegani sasa ano Jerusalem manuš kaso alav sasa Simeon. Kova manuš sasa pravedno thaj devlikano. Ađučarda o Mesija te ikalol o Izrael taro ropstvo thaj o Sveto Duxo sasa pe leste. 26 O Sveto Duxo sikada lese angleder kaj ni ka merol sa dži kaj ni dičhol e Gospodese Hriste. 27 O Duxo vačarda lese te džal ano Hram. Tegani o Josif thaj i Marija ande e čhave e Isuse ano Hram te čeren o adeti pale Mojsijaso zakon. 28 Kana o Simeon dikhija e Isuse, lija le ke pe vasta, hvalisada e Devle vačarindoj: 29 "Gospode, akana mukh ano mir te merol čiro kandino, pale kova sar so phendan. 30 Golese so mingre jakha dikhije čiro spasenje, 31 savo pripremisadan angle sa e manuša. 32 Vov si svetlo savo ka avol pe abandžije, thaj vov ka anol slava čire manušende, e Izraelese." 33 E Isusesi dej thaj lesa dad čudisajle golesa so vačarda o Simeon taro Isus. 34 Tegani blagoslovisada len o Simeon thaj vačarda e Marijače, e Isusesa deče: "Dikh, kava čhavoro si odredimo bute manušen taro Izrael te peravol thaj te vazdol. Vov si odredimo te avol e Devleso znako, al but džene ka odbacin le. 35 Gija ka sikadol so garandoj den ane pumare gođa. A tut i bari čhuri ka pusavol ani duša." 36 Sasa gothe thaj i Ana, e Devlesi proročica, e Fanuilosi čhej, tari kuštik e Asiresi. Voj sasa but purani. Efta berš živisada pe romesa thaj lako rom mulo, 37 thaj pale gova sasa udovica ohtovardeš thaj štar berš. Ni ikilili andaro Hram, nego, ano post thaj ani molitva kandija e Devle i rat thaj o đive. 38 I voj avili gothe ane gova vreme, hvalisada e Devle thaj vačarda taro čhavoro savorende save ađučarde o Dol te ikalol o Jerusalem. 39 Kana o Josif thaj i Marija čerde sa pale Gospodeso zakon, irisajle ani Galileja, ane pumaro foro ano Nazaret. 40 A o čhavoro barilo thaj zurajlo. Pherdilo mudrost thaj o milost e Devleso sasa ane leste. 41 E Isusesi dej thaj lesa dad dele dži jekh berš ano Jerusalem ke Bare đivesa i Pasha. 42 Kana sasa e Isuse dešduj berš, i vov delo palo adeti te svetkujil lenar kala Bare đivesa ano Jerusalem. 43 Kana nakhle gola Bare đivesa, o Josif thaj i Marija dele čhere. O čhavoro o Isus ačhilo ano Jerusalem, al lesi dej thaj lesa dad gova ni džanglje. 44 Sar dije godi kaj si o Isus maškare avera manuša save putujisade lenar, dele jekh đive phirindoj thaj pale gova lije te roden le ki familija thaj ke pe pindžartutne manuša. 45 Kana ni arakhije le, irisajle ano Jerusalem te roden le. 46 O trito dive arakhije le ano Hram sar bešol maškare učitelja, sar šunol len thaj pučol len. 47 Savore save šunena e Isuse divisajle lese džanglimasa thaj sar odgovorila ko pučipe. 48 Kana lesi dej thaj

leso dad dikhlje le, čudisajle. Lesi dej vačarda lese: "Mingreja čhavejal! So čere amenar kava? Ak, me thaj čiro dad daraljam thaj rodiyam tut!" **49** O Isus vačarda lende: "Sose rodijen man? Ni li džanen kaj trubul te avav ano čher mingre Dadeso?" **50** Al von ni haljarde so vov manglja te phenol lende. **51** Tegani irisajlo lencar ano Nazaret thaj ane sa šunola len. Lesi dej sa kala lafura garada ane piro ilo. **52** O Isus barola ano mudrost, ano baripe thaj ano milost ko Dol i ke manuša.

3 Kana o cezar o Tiberija vladisada po rimsko carstvo dešupandžto berš, o Pontije o Pilat vladisada ani Judeja, o Irod vladisada ani Galileja, o Filip leso phral vladisada ani Itureja thaj ani Trahonitada thaj o Lisanije vladisada ani Avilina, **2** a kana o Ana thaj o Kajafa sesa šorutne sveštenikura, o Lafi e Devleso avilo e Jovanese, e Zaharijase čhaveše, ani pustinja. **3** O Jovane delo taro than dži ko than tare solduj riga tari len e Jordanesi thaj propovedisada kaj e manuša trubun te irin pe tare pumare grehura thaj te aven ko Dol te oprostil lende thaj te krstin pe. **4** Sar so angleder pisisada o proroko o Isaija: "O glaso koleso so dol vika ani pustinja: 'Pripremin o drom e Gospodese! Ravnin lese o drom!' **5** Sa e doline te pherdon, thaj sa e gore thaj e bregura te ravnin pe! Sa e bande droma te aven prava, a e bilače droma te aven ravnine. **6** Thaj sa e manuša ka dičhen e Devleso spasenje!" **7** O Jovane vačarda bute manušeđe save avena ke leste te krstil len: "Tumen e sapese čhave! Ko vačarda tumende kaj šaj te našen tare Devlesi holi so avol? **8** Sikaven tumare džuvdimasa thaj tumare bučencar kaj irisaljen tare tumare grehura! Ma xoxaven tumen golesa so vačaren: 'Amaro paradad si o Avraam!' Golese kaj, me vačarav tumende kaj o Dol šaj i tare kala bara te vazdol čhaven e Avraamese. **9** Golese kaj o tover taro sudo e Devleso ačhol pašo koreno e kašteso thaj dži jekh kaš savo ni bijanol šukar bijandipe ka činol pe thaj ka čhudol pe ani jag." **10** E manuša pučlje e Jovane: "So te čera?" **11** O Jovane vačarda lende: "Kas isi duj fostanura, nek dol jekh koleso so naj le nijekh, thaj kas isi xamase, nek dol kole kas naj." **12** Avile te krstin pe thaj i nesave carincura thaj pučlje le: "Učitelju, so te čera amen?" **13** O Jovane phenda lende: "Ma manden pobut nego so si tumende vačardo taro vlast." **14** I nesave vojnikura pučlje le: "A amen so te čera?" Vov vačarda lende: "Khanikastar ma len silasa e pare thaj ma čeren xoxaipe pe nikaste. Aven baxtale kolesa kobor počinen tumen." **15** E manuša adučarde e Mesija thaj savore pučlje pe ane pe ile naj li o Jovane o Mesija. **16** Al o Jovane vačarda savrende: "Me krstiv tumen pajesa, al avol khoni savo si po baro mandar. Lese naj sem dostojno ni e dora tare sandale te putrav. Vov ka krstil tumen e Svetone Duxosa thaj e jagasa. **17** Le isi vila ane vasta te čistil o gumno thaj te čidol o điv ane piro ambari, al i pleva ka phabarol jagasa savi ka phabol thaj ni ka ačhol." **18** Gija o Jovane opomenisada e manušen bute lafurencar thaj propovedisada lende o Lačo Lafi. **19** Al o Jovane prekorisada e vladare e Irode golese so lija romnjače pe phralese romnja e Irodijada thaj paše but bilače buča so čerda. **20** Pale sa gova o Irod čerda vadži jekh bilačhipe: čhuta e Jovane ano phanglipe. **21** Kana o Jovane krstisada sa e manušen, krstisajlo i o Isus. Thaj dok o Isus molisajlo, putajlo o nebo **22** thaj o Sveto Duxo ulilo pe leste ano oblik sar golubo. Thaj šundilo

glaso taro nebo: "Tu san mingro čhavo o manglo! Tu san palo mingro manglipe!" **23** E Isuse sasa paše tranda berš kana počnisada piri služba. E manuša smatrisade kaj o Isus si čhavo e Josifeso. O Josif sasa čhavo e Ilijaso. **24** O Ilija sasa čhavo e Matataso, O Matat sasa čhavo e Levijaso. O Levi sasa čhavo e Melhijaso. O Melhi sasa čhavo e Janejaso. O Janej sasa čhavo e Josifeso. **25** O Josif sasa čhavo e Matatijaso. O Matatij sasa čhavo e Amoseso. O Amos sasa čhavo e Naumeso. O Naum sasa čhavo e Eslijaso. O Eslija sasa čhavo e Nangejeso. **26** O Nangej sasa čhavo e Maateso. O Maat sasa čhavo e Matatijaso. O Matatij sasa čhavo e Semeinaso. O Semein sasa čhavo e Josiheso. O Josih sasa čhavo e Jodaso. **27** O Joda sasa čhavo e Joananaso. O Joanan sasa čhavo e Risaso. O Risa sasa čhavo e Zorovaveleso. O Zorovavel sasa čhavo e Salatiilaso. O Salatiil sasa čhavo e Nirrijaso. **28** O Niri sasa čhavo e Melhijaso. O Melhi sasa čhavo e Adjieso. O Adija sasa čhavo e Kosamaso. O Kosam sasa čhavo e Elmadameso. O Elmadam sasa čhavo e Ireso. **29** O Ir sasa čhavo e Isuseso. O Isus sasa čhavo e Eliezereso. O Eliezer sasa čhavo e Jorimaso. O Jorim sasa čhavo e Matatoso. O Matat sasa čhavo e Leviso, **30** O Levi sasa čhavo e Simeoneso, O Simeon sasa čhavo e Judaso. O Juda sasa čhavo e Josifeso. O Josif sasa čhavo e Jonameso. O Jonam sasa čhavo e Eliakimeso. **31** O Eliakim sasa čhavo e Melejaso. O Meleja sasa čhavo e Menaso. O Mena sasa čhavo e Matateso. O Matata sasa čhavo e Nataneso. O Natan sasa čhavo e Davideso. **32** O David sasa čhavo e Jesejeso. O Jesej sasa čhavo e Jovideso, O Jovid sasa čhavo e Voozeso. O Vooz sasa čhavo e Salmoneso. O Salmon sasa čhavo e Naasoneso. **33** O Naason sasa čhavo e Aminadaveso. O Aminadav sasa čhavo e Admineso. O Admin sasa čhavo e Arnijeso. O Arni sasa čhavo e Esromeso. O Esrom sasa čhavo e Fareseso. O Fares sasa čhavo e Judaso. **34** O Juda sasa čhavo e Jakoveso. O Jakov sasa čhavo e Isaakoso. O Isaak sasa čhavo e Avraameso. O Avraam sasa čhavo e Taraso. O Tara sasa čhavo e Nahoreso. **35** O Nahor sasa čhavo e Seruheso, O Seruh sasa čhavo e Ragaveso. O Ragav sasa čhavo e Falekeso. O Falek sasa čhavo e Evereso. O Ever sasa čhavo e Salaso. **36** O Sala sasa čhavo e Kainameso. O Kainam sasa čhavo e Arfaksadeso. O Arfaksad sasa čhavo e Simeso. O Sim sasa čhavo e Nojeso. O Noje sasa čhavo e Lameheso. **37** O Lameh sasa čhavo e Matusaleso. O Matusal sasa čhavo e Enoheso. O Enoh sasa čhavo e Jareteso. O Jaret sasa čhavo e Malaleileso. O Malaleil sasa čhavo e Kainameso. **38** O Kainam sasa čhavo e Enoseso. O Enos sasa čhavo e Siteso. O Sit sasa čhavo e Adameso. O Adam sasa čhavo e Devleso.

4 O Isus pherdo Svetone Duxosa irisajlo tari len o Jordan. O Duxo indarda le ani pustinja, **2** kaj iskušisada le o beng saranda đive. Gola đive o Isus khanči ni xalja thaj kana nakhle e saranda đive, bokhajlo. **3** Tegani vačarda lese o beng: "Te san e Devleso Čhavo, phen kale barese te avol mangro." **4** O Isus phenda lese: "Ano Sveto lil si pisimo: 'O manuš ni ka avol džuvdo samo taro mangro [nego tare dži jekh Lafi e Devleso].'" **5** Pale gova ikalda le o beng ko učo than thaj tari jekh drom sikada lese sa e carstvura ki phuv. **6** O beng vačarda e Isuseso: "Tuče ka dav sa kava lengo zuralipe thaj i slava, golese kaj

mande dija pe thaj me ka dar la kase mangav. 7 Ako pere pe koča angle mande, sa ka avol čiro." 8 O Isus vačarda lese: "Ano Sveto lil si pisimo: 'Per ke koča e Gospodese e Devlese čirese thaj lese jekhese kande.'" 9 Pale gova indarda le o beng ano Jerusalem, čhuta le najučeste po Hram thaj vačarda lese: "Te san e Devleso Čhavo, čhude tu katar tele. 10 Golese kaj ano Sveto lil si pisimo: 'Vov ka phenol pe melekurende te arachen tut,' 11 thaj: 'Von ka len tut ke vasta te ma čalave tut ko bar čire pingresa.'" 12 O Isus vačarda lese: "Ano Sveto lil si pisimo: 'Ma iskuši e Gospode, e Devle čire.'" 13 Kana o beng zavrsisada sa lese iskušenjura, delo lestar dži aver nesavo vreme. 14 O Isus irisajlo ano zuralipe e Duxoso ani Galileja thaj o lafi lestar delo pe sa e phuva. 15 Sikada ane lende sinagoge thaj savore šukar lestar vačarde. 16 Tegani avilo o Isus ano foro Nazaret kaj barilo thaj ko savato palo piro adeti, delo ani sinagoga thaj uštilo te čitil. 17 Dije le o Lil e prorokoso e Isajaso, vov putarda o Lil thaj arakhlija than kaj sasa pisimo: 18 "O Duxo e Gospodese si pe mande, golese kaj pomazisada man te anav o Lačo Lafi e čororende, [bičhaldal man te sastarav len, saven isi dukhade ile], thaj te vačarav e phanglende kaj ka aven oslobodime, thaj e korende kaj ka dičhen, thaj e mučime kaj ka aven slobodna, 19 te vačarav taro lačo berš taro milost e Gospodese." 20 Tegani phanglja o Lil, dija le e kandinese thaj bešlo. Savore ani sinagoga dikhlije ane leste 21 thaj o Isus lija te vačarol lende: "Ađive pherdile kala lafura so akana šunden." 22 Savore lestar vačarde šukar thaj sesa zadivime gole šukar lafurenar so ikילו andaro lesa muj thaj pučlje pe: "Naj li kava e Josifeso čhavo?" 23 O Isus vačarda lende: "Čače tumen mande ka vačaren kaja poslovica: 'Lekarona, sastar korente tut!' So šundam kaj čerdan ano Kafarnaum, čher i kate ane čiro than kaj bariljan." 24 Tegani vačarda: "Čače vačarav tumende, nijekh proroko naj manglo ane piro than kaj barilo. 25 A čače vačarav tumende: But romnja kase roma mule sesa ano Izrael ano vreme e Ilijaso kana o bršnd ni pelo trin berš thaj šov čhon thaj sasa baro bokhalipe pe sa i phuv. 26 Al o Ilija ni sasa bičhaldal ni jekhače lendar, sasa bičhaldal ki jekh džuvli kaso rom mulo ke abandžijengo foro Sarepta pašo Sidon. 27 Thaj but gubava sesa ano Izrael ko vreme e prorokoso e Jelisijuso. Thaj khoni lendar ni thodilo, nego thodilo o Neman o Sirijančo." 28 Savore ani sinagoga pherdile holi kana kava šunde. 29 Uštile thaj tradije le avral taro foro. Inđarde le ko brego najuče kaj sasa čerdo lengo foro te čhuden le odupral natele. 30 Al o Isus nakhlo maškar lende thaj delo pe dromesa. 31 Pale gova o Isus ulilo ano Kafarnaum ano Galilejsko foro thaj sikada ko savato. 32 E manuša čudisajle lese sikajimasa, golese kaj ane lese lafura sasa vlast. 33 Gothe ani sinagoga sasa manuš ane kaste sasa o bilačo duxo thaj dija vika zurale: 34 "So mande amendar, Isuse taro Nazaret? Aviljan li te uništi amen? Džanav ko san tu: Sveco e Devleso!" 35 O Isus pretisada le: "Phande čo muj thaj ikli lestar!" Tegani o beng perada e manuše angle sa e manuša, ikילו lestar thaj khanči ni čerda lese bilače. 36 Ane savorende avili i dar thaj čudisajle thaj jekh averese vačarde: "Save si kala lafural! Ano autoritet thaj ano zuralipe vačarol e bilače duxurende te ikljon thaj von ikljen!" 37 Thaj delo o lafi lestar ane sa e pašutne thana. 38 O Isus uštilo gothar andari sinagoga thaj avilo ano čher e

Simoneso. E Simoneso sasuja sasa la bari jag thaj rodije lestar te sastarol la. 39 O Isus ačhilo paše late, pretisada e jagače thaj i jag mukhlja la. Sigate uštili thaj kandija len. 40 Kana pelo o kham, ande angle leste savoren saven sesa nasvale manuša tare dži jekh nasvalipe. Vov pe savorende čhuta pe vasta thaj sastarda len. 41 Tare pherdo manuša ikile e bengal thaj dije vika vačarindoj: "Tu san o Čhavo e Devleso!" Al o Isus darada len te ma vačaren khanikase golese kaj džanglje kaj si vov o Hrist. 42 Kana đivesajlo, o Isus ikילו thaj delo ani pustinja. E manuša rodije le thaj avile leste thaj manglje te ačhaven le te ma džal lendar. 43 Al o Isus vačarda lende: "Trubul i ane avera forura te vačarav o Lačo Lafi taro Carstvo e Devleso, golese kaj sem paše gova bičhaldal." 44 Thaj ni ačhada te vačarol ane sinagoge ani Judeja.

5 Jekh drom kana o Isus ačhilo pašo Galilejsko jezero, čidije pe paše leste but manuša, te šunen o Lafi e Devleso. 2 Tegani dikhlija duj čamcura kaj ačhen ki obala. E manuša save dolen mače ikile lendar thaj thode e mreže. 3 O Isus dija ano čamco savo sasa e Simoneso thaj pučlja le te crden le zala ano paj. Pale gova bešlo thaj taro čamco sikada e manušen. 4 Kana ačhilo te vačarol e manušende, vačarda e Simoneso: "Dža ko duboko paj thaj čhude e mreže thaj dol mačhen." 5 O Simon vačarda lese: "Gospode! Celu rat dijam zor thaj khanči ni doldam, al tu te phendan, ka čhudav e mreže." 6 Kana čerde gova, dolde bute mačhen thaj e mreže lije te pharadon. 7 Tegani vastesa dije vika pe amalen save sesa ane aver čamco te aven te pomožin lende. Von avile thaj pherde solduj čamcura gija so lije te pherdon paj taro pharipe e mačhengo. 8 Kana gova dikhlija o Simon Petar, pelo ke koča angle Isusesse pingre thaj vačarda: "Dža mandar, Gospode! Me sem grešno manuš." 9 Golese kaj i dar dolda le thaj savoren save sesa lesa, tare but mače so dolde. 10 Gija dolda i dar e Jakove thaj e Jovane, e čhaven e Zevedejevese, so sesa amala e Simoneso. Tegani o Isus vačarda e Simoneso: "Ma dara, od akana ka dole e manušen." 11 Kana ikalde e čamcura ki obala, ačhade sa thaj đe pale leste. 12 Kana sasa o Isus ane jekh foro, avilo paše leste jekh manuš so sasa but gubavo. Kana dikhlija e Isuse pelo angle leste mujesa dži ki phuv thaj molisada le vačarindoj: "Gospode! Ako mande, šaj te sastare man!" 13 O Isus vazdija piro va, dolda le thaj phenda: "Mangav. Av thodo!" Thaj i guba tare lesi koža sigate crdija pe. 14 Tegani o Isus naredisada lese: "Ma vačar gova khanikase, nego dža thaj sikav tut e sveštenikose! Inđar kurbano sar so zapovedisada o Mojsije ano zakon pašo čiro thodipe, te bi avola tut svedočanstvo angle lende." 15 O lafi taro Isus sa pobut šundilo. E manuša sa pobut čidije pe te šunen le thaj te sastarol len tare lengo nasvalipe. 16 Al vov delo ko than kaj naj khoni thaj molisajlo. 17 Jekh đive o Isus sikada ano jekh čher thaj gothe beše e fariseja thaj e učitelja tare Mojsijaso zakon save avile tare sa e gava andari Galileja, andari Judeja thaj andaro Jerusalem. A i zor e Gospodese sasa po Isus te bi vov sastarola. 18 Thaj nesave manuša ande ano than e pašlijimaso jekhe manuše savo naštime te phirol. Thaj rodije sar te anen le thaj te mučhen le anglo Isus. 19 Kana ni arakhlje kotar te anen le andre tare but manuša, uštile po

čer thaj taro tavano mukhlje le sa e thanesa e pašljimaso ko maškar anglo Isus. 20 Kana dikhlja lengo pačajipe, vačarda lese: "Manušeja, oprostime si će grehura!" 21 E fariseja thaj e učitelja tare Mojsijaso zakon lije ane peste te den godi: "Ko si kava savo hulil po Dol? Ko šaj oprostil e grehura sem jekh Dol?" 22 Kana o Isus haljarda so von den godi ane peste, vačarda lenđe: "So den godi ane tumare ile? 23 So si poloche, te phenol pe: 'Oprostime si čire grehura', il te phenol pe kolese savo našti phirol: 'Ušti thaj phir'?" 24 Al te džanen kaj isi man, o Čhavo e manušešo, vlast ki phuv te oprostiv e grehura, me ka sikavav tumende mingri zor." Tegani irisajilo premalo manuš savo naštine te phirol thaj phenda: "Tuče phenav! Ušti thaj le čiro than e pašljimaso thaj dža čhere." 25 Sigate kova manuš uštilo angle lende thaj lija piro than e pašljimaso thaj delo pese čhere hvalindoj e Devle. 26 Savore sesa zadivime thaj hvalisade e Devle. Pherdile dar thaj vačarde: "Baro čudo dikhjam adivel!" 27 Pale gova ikילו o Isus thaj dikhlja e carinco savo akhardola Levi sar bešol ki carina thaj vačarda lese: "Av pale mande." 28 Thaj o Levi uštilo, ačhada sa gothe thaj delo pale leste. 29 E Isusese čerda o Levi ano piro čher baro xape. Sesa gothe but carincura thaj avera manuša save beše lese ko astali. 30 E fariseja thaj e učitelja tare Mojsijaso zakon lije te prevučaren e Isusese sikadenđe: "Sose xan thaj pijen e carincurenar thaj e grešnikurenar?" 31 O Isus vačarda lenđe: "Ni trubul e sastende doktora, nego e nasvalende. 32 Me ni aviljem te akharav ko pokajipe e pravednikuren, nego e grešnikuren." 33 E fariseja thaj e učitelja tare Mojsijaso zakon pučlje e Isuse: "Sose e Jovanese sikade postin thaj molin pe e Devlese, gija čeren thaj e farisejska sikade, al čire xan thaj pijen?" 34 O Isus vačarda lenđe: "Šaj li čhuve e gosturen save avile ko abav te postin, dok slavlin e mladoženjas? 35 Al ka avol o div e kana ka len lendar e mladoženja. Ane gova div e von ka postin." 36 Thaj vačarda lenđe i paramič: "Khoni ni čhuvol kotor taro nevo fostano po purano fostano, golese kaj i o nevo ka pharadol thaj o kotor taro nevo fostano ni ačhol šukar ko purano. 37 Thaj khoni ni čhorol nevi mol ane purane morča, golese kaj i nevi mol ka pharavol e morča thaj i mol ka čhordol, a e morča ka pharadon. 38 Golese i nevi mol čhuvol pe ane neve morča [thaj gija solduj ka arakhadon]. 39 Thaj khoni ko pilja i purani mol ni mandol nevi, golese kaj phenol: 'I purani si pošukar.'"

6 Ke jekh savato o Isus nakhlo maškaro div. Lese sikade lije o div, morde vastencar thaj xalje. 2 Nesave fariseja pučlje: "Sose čeren kova so ni trubul ko savato pale Mojsijaso zakon?" 3 O Isus vačarda lenđe: "Ni li čitisaden ano Sveto lil so čerda o David kana bokhailo vov thaj i kola so sesa lesa? 4 Dija ano čher e Devleso thaj lija e mangre save sesa posvetime, save šajine te xan samo e sveštenikura. O David xalja thaj dija i kolende so sesa lesa." 5 Tegani o Isus vačarda lenđe: "Me, o Čhavo e manušešo, sem o gospodari e savatoso." 6 Ko aver savato o Isus dija ani sinagoga thaj lija te sikavol. Gothe sasa jekh manuš kaso desno va sasa šuko. 7 E učitelja tare Mojsijaso zakon thaj e fariseja dikhlje palo Isus, na li ko savato ka sastarol, te bi čerena le bande. 8 Al o Isus džanglja so von den godi thaj vačarda e manušeše kaso va sasa šuko: "Ušti thaj ač akari ko maškar!" O manuš uštilo thaj ačhilo angle lende. 9

Tegani o Isus vačarda lenđe: "Te pučav tumen: Ko savato li šaj čerol pe šukar il bilače? Te aračhol pe o džuvdipe il te mudarol pe?" 10 Thaj dikhlja savoren so sesa gothe thaj vačarda e manušeše: "Pružii čo va." I vov pružisada po va thaj leso va sastilo. 11 E fariseja thaj e učitelja tare Mojsijaso zakon pherdile bari holi thaj lije te vačaren jekh averese so te čeren e Isusesa. 12 Ane gola divesa o Isus ikילו ko brego te molil pe e Devlese thaj sasa celo rat ano molipe e Devlesa. 13 Kana sasa dive, akharda pe sikaden, lendar bisada dešudujen thaj akharda len apostolura: 14 e Simone kas akharda Petar, thaj lese phrale e Andrija, e Jakove thaj e Jovane, e Filipe thaj e Vartolomeje, 15 e Mateja thaj e Toma, e Jakove e Alfejevese čhave thaj e Simone savo sasa Ziloto, 16 e Juda e Jakoveso thaj e Juda e Iskariotskone, savo izdajisada le. 17 O Isus ulilo taro brego pe Dešudujencar thaj ačhilo ko ravno than. Odori sesa but lese sikade thaj but manuša andari sa i Judeja, andaro Jerusalem, andare Tirska thaj Sidonska krajura thaj tare pašutne thana save si pašo more. 18 Von avile te šunen le thaj te sastardon tare piro nasvalipe. Sastardile i kola save sesa mučime tare bilače duxura. 19 Sa e manuša rodije te dolen pe po Isus, golese kaj lestar ikļjola zor thaj sastardona savore. 20 O Isus dikhlja ane pe sikade thaj vačarda: "Blagoslovime sen tumen save sen čore, golese kaj tumaro si o Carstvo e Devleso. 21 Blagoslovime sen tumen save sen akana bokhale, golese kaj ka čajlon. Blagoslovime sen tumen save akana roven, golese kaj ka asan. 22 Blagoslovime sen kana e manuša mrzin tumen, čhuden tumen, ladžaren tumen thaj tumaro alav ni manden thaj dičen tumen sar bilačen golese so pačan ane mande, ano Čhavo e manušešo. 23 Radujin tumen ane gova dive thaj čhelen, golese kaj bari si tumari plata ko nebo. Golese kaj gija čerde e prorokurenđe i lenđe paradada. 24 Al jao tumende e barvalende, golese so već lijen tumari uteha. 25 Jao tumende save sen akana čale, golese so ka bokhavon. Jao tumende save akana asan, golese so ka tugujin thaj ka roven. 26 Jao tumende kana sa e manuša vačaren šukar tumendar, golese kaj gija i lenđe paradada vačarde šukar tare xoxavne prorokura!" 27 O Isus vadži vačarda: "Al tumende save šunen man, vačarav: Manden tumare dušmanuren! Šukar čeren kolende save mrzin tumen! 28 Blagoslovin kolen save den tumen armaja! Molin tumen e Devlese kolende save bilače čeren tumencar. 29 Kolese savo čalavol tut pi čham, iri thaj aver čham, kole savo mandol tutar o ogrtači, de le te lol i čo gad. 30 De svakone kova so rodol tutar, thaj te khoni khanči lija tutar, ma rode gova te iril tuče. 31 Gova so manden te čeren e manuša tumende, gova i tumen čeren lende! 32 Ako manden samo kolen save tumen manden, savi si tumari hvala? Golese kaj čak i e grešnikura manden kolen save len manden. 33 Thaj ako čeren šukar samo kolende save tumende čeren šukar, savi si tumari hvala? Golese kaj i e grešnikura čeren gija. 34 Thaj ako den zajam kolende savendar adučaren te irin o zajam, savi si tumari hvala? Golese kaj i e grešnikura e grešnikurenđe den zajam te len palem gači. 35 Nego, manden tumare dušmanuren thaj čeren lende šukar! Den zajam te ni manden khanči golese. Gija ka avol tumen bari plata thaj ka aven čhave e Najbare Devlese, golese kaj si vov šukar i e nezahvalnonende thaj e bilačende. 36 Golese aven

milosrdna sar so si tumaro Dad taro nebo milosrdno." 37 O Isus vadži vačarda: "Ma sudin thaj ni ka aven sudime. Ma osudin thaj ni ka aven osudime. Oprostini thaj ka avol oprostimo tumende. 38 Den thaj ka dol pe tumende. Pobari mera thaj popherdi ka dol pe tumende ane tumare vasta. Golese kaj, save merasa merin, gači ka iril pe tumende." 39 Thaj o Isus vačarda lenđe paramič: "Šaj li o koro e kore te indarol? Na li solduj ka peren ani rupa? 40 Nijekh sikado naj pobaro tare piro učitelji. Kana ka sikljol sa, ka avol sar piro učitelji. 41 Sose diče i treska ane čire phralesi jakh, al o kaš ani čiri jakh ni diče? 42 Sar šaj vačare čire phralese: 'Phrala, ač te ikalav i treska andari čiri jakh', al o kaš ani čiri jakh ni diče? Dujemujengo! Ikal angleder o kaš andari čiri jakh, pa ka diče te ikale i treska andari čire phralesi jakh." 43 O Isus vadži vačarda: "Golese kaj naj šukar kaš savo bijanol bilačo bijandipe, ni bilačo kaš savo bijanol šukar bijandipe. 44 Sa e kašta pindžardon pale lengo bijandipe. Golese kaj i smokve ni čiden pe tare kangre thaj ni e drakha ni čiden pe tari kupina. 45 E šukare manuše isi šukar ano ilo, i gija, lestar ikljol šukar. Thaj bilačo manuš andare piro ilo ikalol bilačipe, golese kaj andaro muj leso ikljol kova sosa si pherdo leso ilo." 46 O Isus vadži vačarda: "Sose akharen man: 'Gospode! Gospode!', a ni čeren kova so vačarav tumende? 47 Ka sikavav tumende savo si dži jekh savo avol ke mande thaj šunol mingre lafura thaj čerol len. 48 Vov si sar manuš savo čerda piro čer. Pa hunda rupa thaj čalada temelji ko bar. Thaj kana avile e paj, avili i bari len pe gova čer thaj naštine te peravol le, golese kaj si leso temelji ko bar. 49 Al kova savo šunda a ni čerda, si sar manuš savo čerda piro čer ki phuv bizo temelji. Thaj kana avilo o paj, gova čer sigate pelo dži o temelji."

7 Kana vačarda o Isus sa kava angle manuša, delo ano foro Kafarnaum. 2 Gothe jekhe rimskone kapetano sasa jekh kandino savo sasa nasvalo dži o meripe thaj save but manglja. 3 Kana o kapetano šunda e Isusese, bičhalda leste nesave jevrejskone phurederen te molin le te avol te sastarol lese kandino. 4 Kana avile ko Isus, but molisade le vačarindoj: "Vov zaslužil gova te čere lese, 5 golese kaj mandol amaro narodo thaj čerda amende sinagoga." 6 Gija, o Isus delo lenčar. Kana ni sesa dur taro čer, bičhalda o kapetano pe amalen te vačaren lese: "Gospode! Ma čhuv tuče gova pharipe golesa so ka de ane mingro čer, golese kaj me naj sem dostojno te ave tali mingri streja. 7 Golese ni mangljen te avav angle tute kaj naj sem dostojno. Nego vačar samo jekh lafi thaj sigate ka sastol mingro manglo kandino. 8 Golese kaj i me sem manuš tale nekasu autoritet thaj isi man tale mande vojnikura, pa vačarav jekhesse: 'Dža', thaj vov džal. Vačarav dujtone: 'Av', thaj vov avol. Vačarav mingre kandinese: 'Čer', thaj čerol gova." 9 Kana šunda gova o Isus, čudisajlo thaj irisajlo e manušenje save dele pale leste thaj vačarda lenđe: "Vačarav tumende, nijekhe Jevreje vadži ni arakhjem ano Izrael save isi gači pačajipe." 10 Tegani kola manuša so sesa bičhalde, irisajle čere thaj arakhje e nasvale kandino saste. 11 Na but pale gova, o Isus delo ano foro savo akhardola Nain. Āele lesa lese sikade thaj pherdo manuša. 12 Kana avile pašo vudar e foroso, nesave manuša ikalde jekhe terne čhave, savo mulo. Vov sasa jekhoru čhavo jekha dejako, savako rom mulo. Pherdo manuša andaro foro

džana lasa te prahone e čhave. 13 Kana dikhlja la o Gospod, pelo lese žal lače thaj vačarda: "Ma rov!" 14 Tegani avilo paše thaj dolda pe po than kaj sasa pašljardo o mulo čhavo. E manuša save indarena le ačhile thaj o Isus vačarda: "Čhaveja! Tuče vačarav, ušti!" 15 O mulo čhavo bešlo thaj lija te vačarol, a o Isus dija le lese dače. 16 Savore darajle thaj hvalisade e Devle vačarindoj: "Baro proroko si maškar amende!" Thaj: "O Dol avilo te pomognil pe manušenje!" 17 Kava šundilo taro Isus ani sa i Judeja thaj ane sa e pašutne thana. 18 E Jovanese e Krstiteľjese sikade vačarde lese sa kava so o Isus čerda. Tegani akharda o Jovane pe dujen sikaden 19 thaj bičhalda len ko Gospod te pučen le: "Tu li san gova save obečisada o Dol kaj trubul te avol, il te ađučara avere?" 20 Kana avile gola duj manuša ko Isus, phende lese: "O Jovane o Krstiteľj bičhalda amen tute te puča tut: 'Tu li san gova save obečisada o Dol kaj trubul te avol, il te ađučara avere?'" 21 Ane gova sato o Isus sastarda buten taro lengo nasvalipe, tare lengo pharipe thaj tare bilače duxura thaj bute koren dija dičhipe. 22 Gija o Isus phenda e Jovanese sikadende: "Džan thaj vačaren e Jovanese so dikhljen thaj so šunden: e kore dičen, e bande phiren, e gubava thodon, e kašuče šunen, e mule ušten taro meripe thaj e čororende vačarol pe o Lačo Lafi. 23 Blagoslovimo si kova savo naj sablaznimo paše mande!" 24 Kana Āele e Jovanese sikade, o Isus lija te vačarol taro Jovane e bute manušenje: "So ikiljen te dičen ki pustinja? I trska, savi bandol ki balval? 25 Il so ikiljen te dičen? Manuše ane barvale fistanura urade? Na! Kola save phiraven barvale fistanura thaj ano šukaripe, bešen ane carska palate. 26 Il so ikiljen te dičen? Proroko? Va, me phenav tumende, vov si pobut taro proroko. 27 Golese so, o Jovane si manuš kastar si pisimo ano Sveto lil: 'Ak, me bičhalav mingre glasniko angle tute, savo ka pripremil tuče o drom angle tute.' 28 Vačarav tumende: maškare sa e manuša save sesa bijande tare romnja, ni sasa khoni pobaro taro Jovane. Al i o emcikno ano Carstvo e Devleso pobaro si lestar." 29 Sa e manuša so šunde e Isuse, pa i nesave carinčura, pindžarde kaj si e Devleso sikajipe čačukano, golesa so krstisajle e Jovanese krstimasu. 30 Al e fariseja thaj e učitelja tare Mojsijas zakon čhudije o plan e Devleso savo sasa lenđe thaj ni manglje o Jovane te krstil len. 31 O Isus vačarda: "Kasa te uporediv e manušen tari kaja kuštik save si akana džuvde? Sar kaste si von slična? 32 Von si sar čhavore save bešen ko drom thaj akharen jekh avere vačarindoj: 'Bašaldam tumende vesela Āilja, a tumen ni čhelden! Bašaldam tumende žalosna Āilja, a tumen ni ružen!' 33 Golese kaj, avilo o Jovane o Krstiteľj savo ni xalja mangro thaj ni pijola mol, a tumen vačaren: 'O beng ane leste!' 34 Aviljem me, o Čhavo e manušeso, savo xav thaj pijav, a tumen vačaren: 'Dikh, manuš halano thaj mato, amal e carinčurengo thaj e grešnikurengo!' 35 Al, sa gola so prihvatísade gova sikajipe, phende kaj si e Devleso mudrost čačukano!" 36 Jekh farisejo kaso alav sasa Simon dija vika e Isuse te avol te xal mangro ke leste. O Isus delo ano čer e farisejeso thaj čhuta pe pašo astali. 37 Thaj dikh, ane gova foro sasa i džuvli savače džanglja pe kaj si grešnica. Voj šunda kaj si o Isus pašo astali ano čer e farisejeso, i avili andre thaj anda kučalo miris ko čaro savo sasa taro mermerno bar. 38 Voj ačhili palo Isus thaj rojindoj, peli ke

pe koča paše lese pingre thaj lija te thovol len pe jasvencar. Tegani koslja len pe balencar, čumidija lese pingre thaj makhlja len e mirisesa. **39** Kana gova dikhlja o farisejo savo akharda le, vačarda ane peste: "Te avol kava manuš proroko, bi džanola ko si kaja džuvli savi dolol le. Vov bi džanola kaj si grešnica!" **40** O Isus phenda lese: "Simone! Isi man khanči te vačarav tuče." Vov vačarda: "Učitelju, vačar!" **41** O Isus vačarda: "Duj džene sesa dužna jekhe manušese. Jekh sasa dužno pašel srebrenjakura a o dujto pinda. **42** Kana len naj sasa te irin, kova manuš oprostisada soldujende. Vačar, tare kala duj savo ka mandol le pobut?" **43** O Simon vačarda lese: "Pa bi phenava kolese kas sasa pobaro dužo." A o Isus vačarda lese: "Gija si, šukar vačardan." **44** Tegani irisajlo o Isus premali džuvli thaj vačarda e Simonese: "Diče li kala džuvlja? Me aviljem ane čiro čher thaj paj ni andan mingre pingrende, al voj pe jasvencar thoda len thaj pe balencar koslja len. **45** Ni čumidipe ni dijan man, al voj sar aviljem, ni ačhili te čumidol mingre pingre. **46** Uljesa ni makhljan mingro šoro, al voj mirisesa makhlja mingre pingre. **47** Golese vačarav tuče: 'Baro manglipe sikada mande, golese so si lače oprostime but bare grehura. Al kase zala oprostime, sikaval zala manglipe.'" **48** A lače vačarda: "Oprostime si čire grehura." **49** Tegani ane peste lije te vačaren kola so sesa lesa pašo astali: "Ko si kava savo šaj oprostil e grehura?" **50** Al o Isus vačarda e džuvljače: "Čiro pačajipe spasisada tut. Dža ano mir!"

8 Pale gova o Isus delo ane forura thaj ane gava. Sikada thaj vačarda taro Lačo Lafi taro Carstvo e Devleso. Lesa đele e dešuduj sikade **2** thaj nesave džuvlja save sesa sastarde tare benga thaj nasvalipe: i Marija (savi akhardola Magdalena, kastar iklike epta bilače duxura), **3** thaj i Jovana (romni e Huzosi savo sasa upravitelji ko Irod) thaj i Suzana thaj avera but džuvlja save kandije pumare parenarc e Isuse thaj lese sikaden. **4** Kana čidije pe but manuša tare sa e forura thaj avile pašo Isus, vov vačarda lende paramič: **5** "Ikliko o manuš savo čhudola o seme pi phuv. Thaj kana sejsada, nesavo seme pelo po drom. Gothe uštade le e manuša thaj e čiriklja sa xalje le. **6** Nesavo seme pelo pe bara. Barilo thaj šučilo, golese kaj naj sasa paj ani phuv. **7** Thaj nesavo seme pelo pe kangre. O seme barilo e kangrencar thaj e kangre tasade le. **8** Thaj nesavo seme pelo pi šukar phuv. Barilo thaj anda šel droma pobut." Kana vačarda kava, dija vika: "Kas isi kana te šunol, nek šunol." **9** E Isusesi sikade pučije le: "Vačar amende so značil kaja paramič?" **10** Vov vačarda: "O Dol tumende dija te džanen o garajipe tare lesa Carstvo, al averende vačarav ane paramiča, te pherdol okova so ačhol ano Sveto lil: 'Ka dičhen, al ni ka shvatim; ka šunen, al ni ka haljaren.'" **11** Kaja paramič phenol kava: O seme si o Lafi e Devleso. **12** Nesave manuša si sar o drom ke savo pelo o seme. Kana šunen o Lafi e Devleso thaj avol o beng, lol o Lafi andaro lengo ilo, te ma pačan thaj te ni aven spasime. **13** Nesave manuša si sar than kaj isi bara ke savo pelo o seme. Gova si manuša save šunen thaj len o Lafi radosno, al si sar luluda saven naj koreno. Zala vreme pačan, a kana avol o vreme tare iskušenjura, tegani prestanin te pačan. **14** Nesave manuša si sar than maškar e kangre ke savo pelo o seme. Gola si kola manuša save šunen o Lačo Lafi, al o pharipe, o barvalipe thaj o guglipe kale svetoso tasavol len thaj ni den šukar bijandipe. **15**

A nesave manuša si sar šukar phuv pe savo si sejimo o seme. Gola si manuša save šunen o Lafi thaj gova Lafi ičaren ano šukar thaj iskreno ilo, sa dži kaj ni anen šukar bijandipe." **16** "Khoni ni phabarol i svetiljka te bi učarola la e čaresa il te bi čhuvola talo than e sojimaso. Čhuvol la ko than e svetiljkako te šaj kola save den andre, dičhen o svetlo. **17** Sa so si garado ka avol pučardo thaj so si čerdo garandoj ka ikljol ko dičhipe. **18** Golese pazin sar šunen. Golese so, kas isi, ka dol pe lese, a kas naj, ka lol pe lestar i kova zala so dol gođi kaj isi le." **19** Avile e Isusesi dej thaj lese phrala thaj naštime tare but manuša te aven dži leste. **20** Thaj khoni vačarda e Isusesi: "Čiri dej thaj čire phrala ačhen avri thaj manden te dičhen tut." **21** Al vov vačarda lende: "Mingri dej thaj mingre phrala si kola save šunen o Lafi e Devleso thaj ičaren le." **22** Jekh dīve o Isus phenda pe sikadende: "Te nakha ki aver rig e jezerosi." Dije ano čamco thaj dele. **23** Thaj kana pojdisade, o Isus zasuta. Tegani uštili bari balval, o čamco lija te pherdol paj thaj arakhlje pe ano opasnost. **24** E sikade avile pašo Isus thaj lije te den vika: "Gospode! Gospode! Ka tasiva!" Vov uštilo thaj zapovedisada e balvaljače thaj e bare pajese te ačhen, thaj von ačhile thaj pale gova khañči ni šundilo. **25** A o Isus pučlja len: "Kaj tumaro pačajipe?" A e sikade darajle thaj čudisajle, pučindoj jekh averese: "Savo si kava so e balvajende thaj e pajese zapovedil te ačhen thaj von šunen le?" **26** Tegani resle paši Gerasinsko phuv savi si ki aver rig tari Galileja. **27** Kana ikliko o Isus taro čamco, avilo paše leste andaro foro jekh manuš ane kaste sesa bengja. But vreme sasa nango thaj ni bešlo ano čher, nego bešlo ke limora. **28** Kana dikhlja e Isuse, dija vika thaj pelo ke pe koča angle leste. Andare sa o glaso dija vika: "So mande mandar, Isuse, Čhaveja embare Devleso? Moliv tut, ma muči man!" **29** Golese so o Isus več zapovedisada e bilače duxose te ikljol andare kava manuš. Angleder, e manuša phandena le ane sindira thaj aračhena le. Al vov činola e sindira thaj o beng indarola le ani pustinja. **30** O Isus pučlja le: "Sar si čiro alav?" Vov phenda: "Legija," golese kaj but bengja sesa ane leste. **31** Thaj e bengja molisade e Isuse te ma bičhalol len ano bezdan. (**Abyssos g12**) **32** Paše gothar sasa jekh brego kaj sesa pherdo bale save čarona. E bengja molisade e Isuse te mučhol len te džan ane gola bale. Thaj o Isus mukhlja len te džan. **33** Tegani iklike e bengja andare kova manuš thaj dele ane bale. Thaj e bale lije te prasten taro brego ano jezero thaj tasile. **34** Kana e manuša save arakhlje e balen, dikhlje so sasa, našle thaj dele te vačaren tare gova ano foro thaj ane gava. **35** Tegani e manuša iklike te dičhen so sasa. Kana avile pašo Isus, arakhlje e manuše kastar iklike e bengja, sar bešol urado paše Isusesi pingre thaj si gođaver. Thaj von darajle. **36** Kola save gova dikhlje, vačarde averende sar o Isus sastarda e manuše ane kaste sesa e bengja. **37** Tegani sa e manuša tari Gerasinsko phuv molisade e Isuse te džal lendar, golese kaj but darajle. O Isus dija ano čamco thaj irisajlo palal ani Galileja. **38** O manuš kastar o Isus ikalda e benden molisada e Isuse te džal lesa, al o Isus bičhaldala le pestar vačarindoj: **39** "Iri tut ane čiro čher thaj vačar sa so čerda tuče o Dol." Gija o manuš delo thaj vačarda maškar sa o foro so čerda lese o Isus. **40** Kana irisajlo o Isus tari aver rig e jezerosi, e manuša sesa baxtale kana dikhlje le, golese kaj savore ađučarde le. **41** Thaj

dikh, jekh manuš kaso alav sasa Jair, o šorutno e sinagogako, avilo thaj pelo ke koča anglo Isus thaj molisada le te avol ane lesa čher, 42 golese kaj sasa le jekhori čhej tare dešuduj berš thaj voj sasa dži o meripe. Kana pojdisada o Isus e Jaireso ane lesa čher, čičidije le e manuša. 43 Thaj maškare manuša sasa jekh nasvali džuvli tare rateso thavdipe već dešuduj berš. I džuvli sa piro barvalipe so sasa la, dija ke lekara, al nijekh naštine te sastarol la. 44 Voj avili od palal e Isuseso thaj dolda le taro teluno kotor taro fostano thaj tare jekh drom ačhilo lako ratvalipe. 45 O Isus pučlja: "Ko dolda pe gova pe mande?" Dži jekh lendar phende kaj naj von, vačarda o Petar [thaj kola save sesa lesa]: "Gospode! But manuša si paše tute thaj čičiden tut [a tu puče: "Ko dolda pe gova pe mande?"]." 46 Al o Isus vačarda: "Khoni dolda pe pe mande, golese kaj osetisadem zor kaj ikili mandar." 47 Kana dikhlja i džuvli kaj našti garadol, avili darandoj, peli ke pe koča angle leste thaj vačarda angle sa e manuša sose dolda pe pe leste thaj sar tare jekh drom sastili. 48 O Isus vačarda lače: "Mingri čhej! Čiro pačajipe sastarda tut. Dža ano mir!" 49 Dok o Isus vačarda e džuvljače, avilo jekh andaro čher e Jaireso, e šorutno e sinagogako, thaj vačarda lese: "Jaire, muli čiri čhej. Ma muči e učitelje." 50 Kana šunda gova o Isus, vačarda lese: "Ma dara! Samo pača thaj voj ka uštol." 51 Kana o Isus avilo ano čher, ni dija khoni te džal andre, sem o Petar, o Jovane thaj o Jakov, e čhejorako dad thaj i dej. 52 Savore ruje thaj tugujsade andaro vodi pale late thaj o Isus vačarda: "Ma roven. Ni muli, nego sovol." 53 Al von asaje e Isuseso golese kaj džanglje so muli. 54 Vov dolda e čhejora taro va thaj dija vika vačarindoj: "Čhejorije, uštili!" 55 Tare jekh drom irisajlo lako duxo thaj voj sigate uštili. O Isus naredisada lende te den la te xal. 56 Thaj lako dad thaj lači dej sesa začudime. Al vov zapovedisada lende khanikase te ma vačaren so sasa.

9 O Isus dija vika e dešuduje apostoluren thaj dija len zor thaj vlast pe sa e benga thaj te sastaren taro nasvalipe. 2 Bičhaldal len te propovedin taro Carstvo e Devleso thaj te sastaren e nasvalen. 3 Vačarda lende: "Khanči ma len dromese: ni rovli, ni trasta, ni mangro, ni pare thaj te ma avol tumen po duj fistanura. 4 Kana džan ane nesavo čher, bešen gothe, dži kaj ni ka džan ane aver than. 5 Te ni manglje tumen ane nesavo foro, ikljen gothar thaj tresin o praho tare tumare pingre sar svedočanstvo protiv lende." 6 E sikade dele thaj phirde taro gav dži ko gav. Propovedisade o Lačo Lafi thaj sastarde e manušen ke sa e thana. 7 Kana o Irod, o vladari e Galilejako, šunda tare sa so sasa, sasa zbunimo golese kaj nesave vačarde kaj o Jovane o Krstitelj uštilo tare mule. 8 Thaj avera vačarde kaj ki phuv sikadilo o Ilija, a nesave vačarde kaj uštilo tare mule nesavo proroko taro purano vreme. 9 Thaj vačarda o Irod: "E Jovaneso šoro me čhindem, Savo si akana kava kastar gasave čudura šunav?" Thaj manglja te dičhol e Isuse. 10 Kana irisajle e apostolura, vačarde e Isuseso sa so čerde. O Isus tegani indarda e sikaden pesa thaj katane dele pašo foro savo akhardol Vitsaida te šaj aven korkore. 11 Al but manuša šunde kaj delo o Isus, thaj lije te džan pale leste. O Isus primisada len thaj lija te propovedil lende taro Carstvo e Devleso thaj sastarda kolen saven trubuja sastipe. 12 Kana lija o đive te načhol, avile

e dešuduj apostolura pašo Isus thaj vačarde: "Mukh e manušen. Nek džan ane pašutne gava thaj ane thana kaj šaj te aračhen khanči xamase thaj kaj šaj te soven, golese kaj sam ko than kaj naj khanči." 13 O Isus vačarda lende: "Den len tumen te xan!" Von vačarde: "Amen isi samo pandž mangre thaj duj mače. Amen li te dža te čina sa kale manušende te xan?" 14 Gothe sesa paše pandž milje murša. Tegani o Isus vačarda pe sikadende: "Čhujen len te bešen ane kupe po pinda džene." 15 E sikade čerde gija thaj bešjarde len savoren. 16 O Isus lija gola pandž mangre thaj gole duje mačhen, dikhlja ano nebo thaj zahvalisada e Devlese. Phaglja e mangre thaj e mačhen thaj dija len ke sikade te den e manušen. 17 Savore xalje thaj čalile. Pale gova čidije dešuduj korpe kolestar so ačhilo so xalje e manuša. 18 Jekh đive o Isus molisajlo korkoro thaj lesa sesa lese dešuduj sikade. Vov pučlja len: "So vačaren e manuša, ko sem me?" 19 E sikade vačarde lese: "Nesave manuša vačaren kaj san o Jovane o Krstitelj, a avera kaj san o Ilija o proroko, a nesave vačaren kaj san jekh tare purane prorokura savo uštilo tare mule." 20 O Isus pučlja len: "A tumen, so phenen, ko sem me?" O Petar vačarda: "Tu san o Hrist, bičhaldal taro Dol." 21 O Isus zurale naredisada e sikadende te ma vačaren khanikase kaj si vov o Hrist. 22 Thaj phenda: "Me, o Čhavo e manušeso, trubul te avav but mučimo. E phuredera, e šorutne sveštenikura thaj e učitelja tare Mojsijaso zakon ka čhuden man. Ka avav mudardo, al me trito đive ka uštav tare mule." 23 Tegani o Isus savorende vačarda: "Ko mandol te džal pale mande, nek ačhavol korkoro pes thaj nek lol piro krsto svako đive thaj nek džal pale mande. 24 Golese ko mandol piro džuvdipe te aračhol, ka hasarol le, al ko hasarol piro džuvdipe paše mande, ka aračhol le. 25 Savo šukaripe ka avol e manuše ako sa o sveto dobil, al pes hasarol il upropastil pes? 26 Golese, ko ladžal mandar thaj tare mingre lafura, lestar i me, o Čhavo e manušeso, ka ladžav kana ka avav ane mingri slava thaj ani slava mingre Dadesi thaj e svetone melekurendi. 27 Čače vačarav tumende, nesave tumendar save sen kate ni ka meren dok ni dičhen o Carstvo e Devleso." 28 Kana nakhle ohto đive pale gova, o Isus lija e Petre, e Jovane thaj e Jakove thaj ikilo ko brego te molil pe e Devlese. 29 Kana molisajlo, lesa muj čerdilo averčhande thaj lese šeja čerdile parne thaj sjajna. 30 Thaj dikh, tari jekh drom ikille duj manuša thaj lije te vačaren e Isusesa. Gola sesa o Mojsije thaj o Ilija. 31 Sikadile ani slava thaj vačarde tare lesa meripe savo trubuja te avol ano Jerusalem. 32 O Petar thaj kala so sesa lesa, zasute thaj kana džungadile dikhlje e Isuse ani slava thaj duje manušen sar lesa ačhen. 33 Kana lije o Mojsije thaj o Ilija te crden pe taro Isus, o Petar phenda e Isuseso: "Gospode! Šukar kaj sam kate. Te čera trin senice: Jekh tuče, jekh e Mojsijase thaj jekh e Ilijase." Ni džanglja so te vačarol. 34 A dok vov gova vačarda, avilo o oblako savo učharda len. Thaj von, kana učharda len o oblako, darajle. 35 Thaj šunde glaslo andare kova oblako vačarindoj: "Kava si mingro manglo čhavo save me birisadem. Le šunen!" 36 Pale gova so šundilo o glaslo, e sikade dikhlje samo e Isuse korkore. Thaj von khanči ni vačarde khanikase tare gova so dikhlje. 37 Thearinto đive kana o Isus thaj lese sikade ulile taro brego, but manuša avile ko Isus. 38 Thaj dikh, tare but manuša akharda le jekh: "Učitelju! Moliv tut, dikh pe

mingro čavo golese kaj si jekhoro.” 39 O bilačo duxo dolol le thaj tari jekh drom lol te dol vika thaj čudol le ane grčura tare savi ikljol i spuma taro leso muj thaj o duxo ni ačhavol le thaj sa malaksil le. 40 “Molisadem čire sikaden te ikalen e bilače duxo, al von naštine.” 41 O Isus vačarda lende: “O, bipačače thaj rumime potomkura! Vadži kozom trubul te avav tumencar thaj te trpiv tumen? An čire čhave akari!” 42 A dok avola o čavoro premal leste, o bilačo duxo perada e čhave ki phuv ane grčura thaj lija te tresil le. A o Isus zapovedisada e bilače duxose te ikljol lestar, sastarda e čhave thaj dija le lese dadese. 43 Savore divisajle sa kolese so o Isus čerola. Tegani o Isus vačarda pe sikadenđe: 44 “Šukar šunen kala lafura: Me, o Čhavo e manušeso, trubul te avav dindo ane vasta e manušende.” 45 Al e sikade ni haljarde kala lafura, golese kaj sasa lendar garado te našti haljaren. Thaj darajle te pučen le kale lafese. 46 E sikade lije te vačaren maškar pumende ko si lendar embaro. 47 Al o Isus džanglja so si ane lende ile. Lija e čhavore čhuta le paše peste, 48 thaj vačarda lende: “Savo primil kale čhavore ane mingro alav, man primil. Thaj ko man primil, primil e Devle savo bičhalda man. Golese kaj, ko si maškare tumende emcikno, vov si embaro.” 49 Tegani vačarda o Jovane e Isuses: “Gospode! Dikhljem jekhe sar čire alavesa tradol e benden. Amen vačardam lese te ma čerol gova, golese kaj ni džal amencar pale tute.” 50 Al o Isus vačarda lese: “Mučhen le, golese kaj ko naj protiv tumende, tumencar si.” 51 Kana sesa paše e divesa te avol o Isus vazdimo ko nebo, zurale odlučisada te džal ano Jerusolim. 52 Thaj bičhalda glasnikuren angle peste thaj von dele thaj dije ano gav ani Samarija te lačharen lese kaj te sovol. 53 Al e manuša ni manglje le gothe, golese kaj džanglje kaj mandol te džal ano Jerusolim. 54 Kana dikhlje gova lese sikade o Jakov thaj o Jovane, pučlje e Isuse: “Gospode! Mande li te phena te uljol i jag taro nebo thaj te phabarol len [sar so gova čerda o Ilija]?” 55 Al o Isus irisajlo thaj dija vika pe lende. [Phenda: “Ni džanen tare savo duxo sen. 56 Golese kaj me, o Čhavo e manušeso, ni aviljem te uništiv e manušengo džuvdipe, nego te spasiv.”] Thaj dele ane aver gav. 57 Sar dele dromesa, nesavo manuš vačarda e Isuse: “Me ka džav tusa kaj tu džā.” 58 Al o Isus phenda lese: “E lisisen isi jazbina thaj e čirikljen isi gnezdura, al me, o Čhavo e manušeso, naj man kaj mingro šoro te pašljarav.” 59 A o Isus avere manušese vačarda: “Phir pale mande.” A kova manuš phenda: “Gospode! Mukh man angleder te džav te prahov mingre dade.” 60 Al o Isus vačarda lese: “Ačhav e mule, nek prahon pe mulen. Al tu džā thaj propovedi taro Carstvo e Devleso.” 61 A aver manuš vačarda: “Gospode! Me ka džav pale tute, al mukh man te džav te oprostiv man mingre čerutnencar.” 62 A o Isus phenda lese: “Kova savo čhuvol piro va ko plugo te oril a dičhol palal, naj pogodno pašo Carstvo e Devleso.”

10 Pale gova odredisada o Gospod avere eftavardeš thaj duje sikaden thaj bičhalda len po duj te džan angle leste ane sa e forura thaj ane thana kaj manglja te džal. 2 O Isus vačarda lende: “O čidipe si baro a e bučarne si zala. Golese, molin e gospodare taro čidipe te bičhalol e bučarnen ke piro čidipe. 3

Džan! Ak, bičhalav tumen sar terne bakren maškare ruva. 4 Ma ndāren kese parencar, ni traste, ni sandale. Thaj dok phiren ma ačhen te vačaren ko drom khanikasa te ma hasaren tumaro vreme. 5 Kana ka den ane nesavo čher, angleder vačaren: ‘Mir kale čhereste.’ 6 Te gothe bešlo o manuš savo mandol o mir, tumaro mir ka avol pe lende. Te ni manglja o mir, tumaro mir ka iril pe tumende. 7 Kana ka džan ane nesavo čher, ma džan tare gova čher ke aver. Ačhen ke gova čher thaj xan thaj pijen so isi len, golese kaj o bučarno dostojno si pe platače. 8 Kana ka den ane nesavo foro thaj gothe ka primin tumen, xan so anen angle tumende. 9 Sastaren e nasvalen save si gothe, thaj vačaren lende: ‘O Carstvo e Devleso avilo paše tumende.’ 10 Al kana ka džan ane nesavo foro thaj ni ka primin tumen gothe, ikljen ke lengo drom thaj vačaren: 11 ‘Thaj o praho tare tumaro foro savo si pe amare pingre, amen kosa, sar svedočanstvo protiv lende. Al te džanen kaj paše avilo tumende o Carstvo e Devleso.’ 12 Vačarav tumende kaj e manušende tari Sodoma ka avol poloče ko đive e Sudoso, nego e manušende tare kava foro!” 13 “Pharo tumende, manušalen taro Horazin! Pharo tumende, manušalen tari Vitsaida! Golese kaj, te bi čerdona ano foro Tir thaj ano foro Sidon e čudura save čerdile tumende, dumutane bi pokajina pe thaj bi bešena urade ano dorikalo čaršafi thaj ano praho. 14 Al e manušende taro Tir thaj e manušende taro Sidon ka avol poloče ko sudo, nego ka avol tumende. 15 A tumen manušalen taro Kafarnaum! Dži o nebo li ka ušten? Dži o than kaj si e mule ka peren!” (Hadēs g86) 16 Tegani vačarda o Isus pe sikadenđe: “Ko tumen šunol, man šunol. Ko tumen čudol, man čudol. Ko čudol man, čudol e Devle savo bičhalda man.” 17 Kana irisajle kola eftavardeš thaj duj sikade, radosno vačarde e Isuses: “Gospode, e benga pokorisajle amende ke čiro alav.” 18 Vov phenda lende: “Me dikhljem e Satana sar pelo taro nebo sar munja. 19 Ak, dijem tumen zor te ačhen pe sapa thaj pe škorpije thaj pe sa o vlast e dušmaneso. Khanči ni ka avol tumende. 20 Al tumen ma aven radosna paše gova so e duxura pokorin pe tumende, nego aven radosna golese so si tumare alava pisime ko lil e Devleso ano nebo.” 21 Ane gova sato o Isus pherdilo radost ano Sveto Duxo thaj phenda: “Hvaliv tut, Dade, Gospode e nebosu thaj e phuvako, so garadan gova tare džangle thaj tare razumna a sikadan gova kolende save si sar čhavore. Va, Dade, golese kaj si gova čiri volja.” 22 Thaj vačarda o Isus kolende so sesa gothe: “Sa mande dija mingro Dad thaj khoni ni džanol ko si o Čhavo, sem o Dad, thaj khoni ni džanol ko si o Dad, sem o Čhavo thaj kola kase o Čhavo mandol te sikavol le.” 23 Pale gova irisajlo pe sikadenđe thaj samo lende vačarda: “Blagoslovime si e jakha save dičhen kova so tumen dičhen. 24 Golese kaj, vačarav tumende kaj but prorokura thaj carura manglje te dičhen kova so tumen dičhen, al ni dikhlje, thaj manglje te šunen kova so tumen šunen, al ni šunde.” 25 Tegani uštulo jekh tare učitelja tare Mojsijaso zakon te iskušil e Isuse thaj pučlja le: “Učitelju! So trubul te čerav te dobiv o džuvdipe bizo meripe?” (aiōnios g166) 26 O Isus phenda lese: “So si pisimo ane Mojsijaso zakon? Sar tu gova haljare?” 27 Vov phenda e Isuses: “Mang e Gospod čire Devle sa čire ilesa, sa čire dušasa thaj sa čire zorasa thaj sa čire gođasa, thaj: ‘Mang čire pašutne sar korkore tut.’” 28 O Isus

vačarda lese: "Šukar vačardan. Čer gova thaj ka živi!" 29 Al kova učitelji e zakoneso manglja te opravdil pe, pa pučlja e Isuse: "Ko si mingro pašutno?" 30 Pe gova o Isus lija te vačarol kava: "Jekh manuš đelo taro Jerusalam ano Jerihon thaj dolde le e čora. Von uljarde lese šeja, marde le, ačhade le opaš mule pašo drom thaj dele pese. 31 Slučajno gole dromesa nakhlo nesavo svešteniko. Kana dikhlja le, crdija pe lestar ki aver rig thaj nakhlo. 32 Gija i nesavo levito: kana avilo ke gova than thaj dikhlja le thaj nakhlo ki aver rig. 33 Tegani paše leste avilo i nesavo Samarijanco savo delo gole dromesa. Thaj kana dikhlja le, pa pelo lese žal. 34 Avilo, koslja e manušese rane uljesa thaj moljasa thaj pačarda len. Pale gova čhuta le ke piro her thaj inčarda le ani mehana thaj dikhlja pe leste. 35 Theara đive o Samarijanco ikalda duj srebrenjakura, dija ko manuš kasi sasa i mehana thaj phenda lese: 'Dikh pe leste. Te trošisadan pobut, me ka počinav kana ka iriv man.'" 36 Tegani o Isus pučlja: "So de godi akana? Ko tare kala trin džene sikadilo sar pašutno kole manušese save dolde e čora?" 37 A o učitelji e zakoneso phenda lese: "Kova savo sikada milosrđe." Tegani o Isus vačarda lese: "Dža thaj i tu čer gija." 38 Kana o Isus thaj lese sikade đele premalo Jerusalam, avile ane jekh gav. Gothe živasada jekh džuvli savi akhardola Marta, thaj voj primisada len ane piro čer. 39 La sasa phen savi akhardola Marija. Voj bešli paše pingre e Isuse thaj šunda leso sikajipe. 40 Al i Marta dikhlja pobut ani buči thaj sar emlače te kandol e Isuse. Avili pašo Isus thaj pučlja le: "Gospode! Šukar li si kava so mingri phen ačhada man korkora te kandav tut? Vačar laće te pomožil man." 41 O Gospod phenda laće: "Marto, Marto! Sikiri tut thaj trudi tut paše but buča. 42 A samo jekh trubul. I Marija čiri phen birisada kova so si pošukar, thaj gova ni ka lol pe latar."

11 Jekh đive o Isus molisajlo ane jekh than. Kana ačhilo e molitvasa, jekh tare lese sikade vačarda lese: "Gospode, sikav amen te moli amen, sar so o Jovane o Krstitelj sikada pe sikaden." 2 O Isus vačarda lenđe: "Kana molin tumen, vačaren: 'Dade [amareja ko nebo], te svetil pe čiro alav! Te avol čiro carstvo. [Te avol čiro manglipe ki phuv sar ko nebo.]' 3 Xamase so trubul amen de amen svako đive. 4 Oprosti amare grehura, sar so i amen oprosti kolende so čeren grehura premal amende! [Thaj ikal amen taro bilačhippe]." 5 Pale gova o Isus vačarda: "Den godi sar bi avola kana bi khoni tumendar džala ke piro amal ki opaš i rat te rodol mangro lestar vačarinđoj: 'Amala, de man trin mangre, pa ka iriv tuće. 6 Golese kaj avilo ke mande taro drom mingro amal thaj naj so te čhuvav angle leste.' 7 A vov andral te phenol: 'Ačhav man ko miro! Mingro vudar si phanglo thaj mingre čhave si mancar ano than e pašlijmaso thaj našti uštav te dav tut!' 8 Vačarav tumende: te ni uštlo golese kaj si leso amal, ka uštlo te dol le golese so si uporno thaj ka dol le kobor trubul le. 9 Golese vačarav tumende: Manden thaj ka dol pe tumende! Roden thaj ka aračhen! Maren thaj ka putavol tumende! 10 Golese kaj dži jekh savo mandol, dol pe lese; thaj kova savo rodol, aračhol; thaj savo marol, putardol lese. 11 Savo dad tumendar, kana bi o čhav rodola [mangro, vov bi dola le bar? Il bi rodola] mače, vov bi dola le sape? 12 Il te manglja angro, te dol le škorpija? 13 Kana tumen, bišukar manuša,

džanen šukar buča te den tumare čhaven, kobor pobut tumaro Dad taro nebo ka dol Sveto Duxo kolende save molin le?" 14 Jekh drom o Isus tradija e benđe taro manuš savo naštine te vačarol. Kana ikילו o beng, kova manuš lija te vačarol thaj e manuša sesa zadivime. 15 Al nesave lendar vačarde: "Zorasa e Veelizevulese, e bendende šorutnese, tradol e benden." 16 A avera iskušisade e Isuse gija so rodije znako te dičhen dal si bičhaldol taro Dol. 17 Al o Isus džanglja so den godi thaj phenda lenđe: "Dži jekh carstvo savo si ulado, ko properol thaj čer ane savo naj sloga, ka properol. 18 Gija, te avol o Satana ulado ane peste, sar šaj te ačhol leso carstvo? Me phenav kava golese so vačaren kaj me tradav e benden e Veelizevulese zorasa. 19 Al te me e Veelizevulese zorasa tradav e benden, save zorasa traden len tumare sikade? Golese von korkore ka dokažin tumende kaj sen bande. 20 Al te me e Devlese zorasa tradav e benden, onda avilo tumende o Carstvo e Devleso." 21 O Isus vačarda: "Kana o zuralo manuš savo naoružil pe, aračhol piro čer, leso barvalipe si šukar arakhado. 22 Al kana avol pozuralo lestar thaj pobedil le, ka lol sa leso oružje ane savo pačaja thaj ka ulavol pirencar gova so lija tare kova manuš. 23 Ko naj mancar, protiv mande si thaj ko mancar ni čdol, vov onda čhorol." 24 "Kana o bilačo duxo ikļjol andaro manuš, džal ke šuće phuva te rodol than kaj šaj odmoril pe. Kana ni aračhol gasavo than, vačarol: 'Ka iriv man ano čer kotar iklijem.' 25 Kana ka iril pe, aračhol gova čer šulado thaj lačhardo andral. 26 Tegani džal thaj aračhol efa avere duxuren, pobilače pestar, thaj katane aven andre thaj bešen gothe. Thaj ko kraj avol e manušese pobilače nego angleder." 27 Kana gova vačarda o Isus, jekh džuvli tare manuša dija vika zurale vačarinđoj: "Blagoslovimi i džuvli savi inčarda tut ane piro vodi thaj dija tut čuči!" 28 Al o Isus phenda: "Vadži poblagoslovime si kola save šunen o Lafi e Devleso thaj čeren le." 29 Sar e manuša lije pobut te čiden pe, o Isus lija te vačarol lenđe: "Kaja generacija si bilači. Rodol znako thaj ni ka dol pe aver znako samo o znako savo sasa e prorokose e Jonase. 30 Golese kaj, sar so o Jona sasa znako e manušende save živasade ano foro Niniva, gija i me, o Čhave e manušeso, ka avol znako e manušende tari kaja generacija. 31 Ko đive taro baro sudo e Devleso i carica so angleder vladisada e južnone phuvasa, ka uštlo thaj ka osudil e manušen tari kaja generacija, golese kaj avili tare empalune phuva te šunol e Solomonesi mudrost. Al ak, kate si khoni pobaro taro Solomon, a tumen ni manden te šunen le. 32 Ko đive taro baro sudo e Devleso e manuša so beše ano purano foro Niniva, ka ušten i ka osudin e manušen tari kaja generacija, golese kaj kajjasaje kana o Jona propovedisada lenđe. Al ak, kate si khoni pobaro taro Jona, a tumen ni pokajisaljen!" 33 "Khoni ni phabarol i svetiljka pa te čhuvol la talo garado than il talo čaro, nego čhuvol la ko than e svetiljako te šaj dičhen o svetlost kola so den ano čer. 34 Čiri jakh si sar svetiljka e telose. Ako gija čiri jakh si sasti, sa čiro telo ka avol osvetlimo. Ako si čiri jakh bilači, čiro telo ka avol ani tama. 35 Golese vodi redo gova svetlost ma te avol ane tute i tama. 36 Golese, te si sa čiro telo osvetlimo thaj naj nisavo kotor ani tama, tegani sa čiro džuvdipe ka avol osvetlimo sar kana i svetiljka osvetilil tut pe svetlosa." 37 Kana o Isus vadži vačarola, jekh tare fariseja akharda le te xal mangro ke leste. O

Isus delo ke leste thaj bešlo ko astali. **38** Al o farisejo čudisajlo kana dikhlja so o Isus angleder ni thoda pe vasta anglo xape. **39** Tegani lese o Gospod o Isus vačarda: "Čače, tumen e fariseja thoven od avral o tahtaj thaj o čaro, al andral tumen sen pherde pohlepa thaj bilačhipe. **40** Bigodače! Naj li o Dol kova savo čerda e manuše od andral thaj od avral? **41** Nego, den so si andral sar milostinja thaj sa ka avol tumende thodo. **42** Pharo tumende e farisejende so den dešto kotor tari nana, tari ruta thaj taro sa o povrče, al ni marin te čeren averende kova so si pravedno thaj te manden e Devle. Trubul te den dešto kotor, al ni trubun te ačhaven e povazna buča. **43** Pharo tumende e farisejende! Golese so volin te bešen ke anglune thana ane sinagoge thaj kana dičen tumen e manuša, pherde poštuipe premal tumende, te pozdravin tumen ke trgura. **44** Pharo tumende [učiteljuralen tare Mojsijaso zakon thaj farisejonalen, dujemujende! Tumen sen sar e neprimetna limora pe save e manuša uštaven a ni džanen kaj uštaven len." **45** Tegani phenda e Isusese nesavo učitelji tare Mojsijaso zakon: "Učitelju, kana kava phene, ladžare i amen!" **46** O Isus phenda lese: "Pharo i tumende, učiteljuralen tare Mojsijaso zakon! Golese so čhunen pe manuša pharipe savo si but pharo indarimase, a ni tumare najesa ni manden te crden te pomožin nekase. **47** Pharo tumende! Golese so čeren limora e prorokurende, saven tumare paradada mudarde. **48** Golese sikaven kaj odobrin gova so čerde tumare paradada: von mudarde len, a tumen vazden lende limora. **49** Golese o Dol ane lesa mudrost vačarda tumendar: 'Ka bičhalav lende prorokuren thaj apostoluren. Nesaven lendar ka mudaren, a e dujtonen ka pragonin.' **50** Golese, e manuša tari kaja generacija ka aven kaznime za ko rat savo thavdija tare sa e prorokura taro čerdipe e svetoso, **51** taro Aveljeso rat dži e Zaharijaso rat, savo sasa mudardo maškaro žrtveniko thaj o sveto than e Hrameso. Va, phenav tumende, ka rodol pe tari tumari generacija. **52** Pharo tumende učiteljuralen tare Mojsijaso zakon! Golese so garaden o ključo taro džangliple. Korkore ni den andre, a tumen ni dijen kolen save manglje te den andre." **53** Kana o Isus ikילו gothar, e učitelja tare Mojsijaso zakon thaj e fariseja lije ani bari holi te protivin pe thaj te pučen le tare but buča. **54** Dikhlje te dolen le ani zamka lese lafurenar.

12 Kana čidije pe but milja manuša, gači kaj lije te uštaven jekh avere. O Isus angleder golestar lija te vačarol pe sikadende: "Aračhen tumen taro kvasaco e farisejengo, so si dujemujengo. **2** Golese kaj naj garado khanči so ni ka pučardol, thaj naj učardo khanči so ni ka šundol angle savorende. **3** Golese so si vačardo ano mrako, ka šundol ko svetlo. Thaj sa so vačarden čorale ko kan e phangle sobe, tare krovura ka šundol!" **4** "Al vačarav tumende, amalalen, ma daran tare kola so šaj mudaren o telo, golestar khanči aver našti čeren tumende! **5** Ka vačarav tumende kastar te daran. Daran taro Dol savo šaj mudarol thaj isi le zor te čudol ani jag savi ni ačhol. Va, phenav tumende, lestar daran! (Geenna g1067) **6** Ni li bičindon pandž čiriklja paše duj pare? Thaj ni jekha ni zabistrol o Dol. **7** A tumende i tumare bala ko šoro si đinde. Golese ma daran! Tumen sen povredna tare pherdo čiriklja." **8** "Gija vačarav tumende: Dži jekh ko anglo manuša priznajil kaj

priznajil mande, le i me, o Čhavo e manušeso, ka priznajiv angle melekura. **9** Al ko man čudol angle manuša, lestar i me ka odrekiv man angle Devlese melekura. **10** Dži jekh ko vačarol nesavo lafi protiv mande, protiv o Čhavo e manušeso, lese ka avol oprostimo. Al kova ko vačarol bilače taro Sveto Duxo, lese ni ka avol oprostimo. **11** Kana ka anen tumen anglo sudo ke sinagoge thaj angle šorutne thaj anglo vlast, ma daran sar ka branin tumen thaj so ka vačaren. **12** Golese kaj o Sveto Duxo ka sikavol tumen ane gova sato so trubul te vačaren." **13** Tegani vačarda khoni tare manuša e Isusese: "Učitelju, vačar mingre phralese te ulav mancar kova so ačhada amende amaro dad." **14** O Isus phenda lese: "Manušeja, ko man čhuta sudija il delioc pe tumende?" **15** Thaj vačarda savorende o Isus: "Dičen thaj aračhen tumen tari pohlepa! I sa gači barvalipe te avol manuše, lesa džuvdipe ni avol golestar so isi le." **16** Pale gova o Isus vačarda lende kava paramič: "Nesave barvale manušesi phuv bijanda but bijandipe. **17** Dija godi ane peste vačarindoj: 'So ka čerav? Naj ane soste te čidav e milajeso čidipe.' **18** Thaj vačarda: 'Kava ka čerav! Ka peravav mingre thana taro điv thaj ka čerav len pobare thaj gothe ka čidav mingro điv thaj sa so isi man. **19** Tegani ka vačarav korkoro mande: Isi tut baro barvalipe bute beršende. Ka odmori tut, ka xa, ka pije thaj ka veseli tut!' **20** Al o Dol lese vačarda: 'Bigodačale! Vadži kaja rat ka lol pe čiri duša tutar. Thaj kase ka ačhol sa gova so steknisadan?' **21** Gija si kolese savo čidol pese barvalipe ki phuv, a ni čidol barvalipe savo si šukar ane Devlese jakha." **22** Tegani o Isus pe sikadende phenda: "Golese vačarav tumende: Ma daran za ko tumaro džuvdipe dal ka avol tumen so te xan, ni tumare telose so ka uraven! **23** Golese kaj si o džuvdipe pobut taro xape thaj tumaro telo pobut taro urajipe. **24** Dičen e gavranuren! Sar ni sejin, ni čiden, naj len ni podrumo ni kaj čhunen o điv, thaj o Dol parvarol len Kozom sen tumen povredna tare čiriklja? **25** A šaj li khoni tumendar golesa so brinil pe te baravol piro džuvdipe paše jekh đive? **26** Kana našti ni gova zala te čeren, sose brinin tumen za ko sa aver? **27** Dičen e luluda ki livada sar baron! Ni čeren buči, ni suven pese šėja, a me vačarav tumende kaj ni o caro o Solomon ane pe barvale šėja naj sasa urado sar jekh lendar. **28** Te o Dol e čara gija uravol ko polje, savi si ađive thaj theara čudol pe ani jag, dal ni ka brinil pe tumende vadži pobut? Sose gači zala pačan? **29** Golese, ma brinin tumen, isi li tumen so te xan il so te pijen. Ma daran! **30** Gija čeren ke kava sveto e manuša save ni džanen e Devlese. Tumaro Dad ano nebo džanol kaj sa gova trubul tumende. **31** Nego roden o Carstvo e Devleso thaj aver ka dodol pe tumende. **32** Ma daran, mingre cikne bakre! Tumaro Dad manglja te dol tumen te aven ano Carstvo. **33** Bičinen so isi tumen thaj den e čororende! Čeren tumende traste za ke pare save ni phuravon thaj barvalipe ko nebo savo ni ka ciknjol. Khoni našti te avol odori te čorol tumaro barvalipe thaj ni jekh moljco ni ka xal le. **34** Golese, kaj si tumaro barvalipe, gothe ka avol i tumaro ilo." **35** O Isus vačarda lende: "Aven spremna thaj urade za ki buči thaj tumare svetiljke te aven phabarde, **36** sar manuša save ađučaren pe gospodare savo iril pe taro abav, te aven spremna te putren lese kana resol thaj marol ko vudar. **37** E kandine save si spremna thaj ađučaren pe gospodare te iril pe, ka aven

blagoslovime. Čače vačarav tumende, o gospodari korkoro ka uravol pe sar kandino thaj ka phenol lende te bešen thaj ka avol te kandol len thaj ka dol len te xan. 38 O gospodari šaj ka avol ki opaš i rat il anglo uštipe taro sojipe. Blagoslovime si e kandine save adučaren. 39 A kava džanen: kana bi džanola o čherutno ke savo sato ka avol o čor, ne bi dola te avol leso čher phago. 40 Thaj tumen aven spremna, golese so me, o Čhavo e manušeso, ka avav kana ni ka den godi ane savo sato." 41 A o Petar pučlja e Isuse: "Gospode! Vačare li amende e sikadende kaja paramiči, il savorende?" 42 A o Isus vačarda lese: "Savo si devlikano thaj džanglo kandino kas leso gospodari ka čhuvol uprede pe čherese kandine te dol len te xan ko vreme? 43 Blagoslovimo si gova kandino kas o gospodari kana avol aračhol le sar čerol gijate! 44 Čače vačarav tumende, o gospodari pe sa piro barvalipe ka čhuvol e kandino. 45 Ako vačarol o kandino ane po ilo: 'O gospodari ni ka avol sigate' thaj lol te marol avere kandinen thaj e sluškinjen thaj xal em pijol thaj matol. 46 O gospodari ka avol ano dive kana vov ni adučarol thaj ano sato kana ni dol godi, ka činol e kandino ke kotora thaj ka čhuvol le maškar kola save ni pačan ano Dol. 47 A kova kandino savo džanglja so leso gospodari mandol thaj naj spremno thaj ni čerda pale leso manglipe ka avol but mardo. 48 A okova kandino savo ni džanglja e gospodaresi volja, a čerda khanči sose ka avol mardo, ka marol pe zala. Kase dija pe but, but ka rodol pe lestar. Kase poverimo but, po but ka rodol pe lestar." 49 Thaj o Isus vačarda: "Me aviljem te čhudav i jag e sudosi ki phuv. O, sar bi mangava te avol več phabardii! 50 Al me trubul te krstima mučimasa thaj but mande pharo sa dok ni čerdol gova! 51 Dal den godi kaj me aviljem te anav mir ki phuv? Na, me aviljem te anav ulaipe maškare manuša. 52 Golese od akana ka aven ulade e pandž čherutne: trin manuša ka aven ke mingri rig, a duj ka aven protiv gola trin. 53 Ka uštol o dad protiv o čhavo thaj o čhavo protiv o dad, i dej protiv i čhej thaj i čhej protiv i dej, i sasuj protiv i bori thaj i bori protiv piri sasuj." 54 Thaj o Isus vačarda e manušende: "Kana dičhen kaj e kale oblakura čiden pe nakaro zapad tumen phenen: 'Ka dolpese bršnd', i gija avol. 55 Kana dičhen taro jug phurdol, vačaren: 'Ka avol tatipe' thaj gija avol. 56 Dujemujende! O muj e phuvako thaj neboso pindžaren, a sar ni pindžaren akala znakura so čerdon akana? 57 Tumen korkore trubul te džanen so si šukar! 58 Te khoni tužil tumen zbog o dugo savo ni irisaden thaj inđarol tumen ko sudo, odrumal miri tut lesa, te ma vucil tut ko sudo, golese so o sudija šaj osudil tut thaj te dol tut ke piro manuš te phandol tut ano phanglipe. 59 A ako phandol tut vačarav tuče: Ni ka iklje gothar dok ni počine dži i paluni para."

13 Ane gova vreme odori sesa nesave save phende e Isusesse tare Galilejcura savengo rat o Pilat mešisada lende kurbanuencar. 2 O Isus phenda lende: "Tumen li den godi kaj gola Galilejcura so sesa mudarde si pogrešna tare avera Galilejcura? 3 Na! Phenav tumende, al ako ni irin tumen tare grehura, sa tumen gija ka meren. 4 Il, so si kole dešohtonecar pe kaste pelo o toranj ano Siloam thaj mudarda len? Tumen li den godi kaj von sesa po grešna tare sa avera manuša so bešen ano Jerusolim? 5 Na! Phenav tumende, al ako ni irin tumen tare grehura, sa tumen gija ka meren." 6 O Isus vačarda

lende kaja paramiči: "Jekhe manuše sasa smokva sadime ano vinograd. Kana avilo te dičhol dal anda bijandipe, ni arakhlja pe late khanči. 7 Tegani vačarda e manušese savo čerda buči ko vinograd: 'Ak, trito berš sar avav te rodav bijandipe pi kaja smokva, al ni arakhav khanči. Čhin la! Sose te šučarol i phuv?' 8 Kova manuš lese phenda: 'Gospodaron! Ačhav la vadži kava berš te hunav paše late thaj te čhudav lače gunoj. 9 Šaj ka bijanol aver berš. Te na, ka čhine la.'" 10 Kana o Isus sikavola ani jekh sinagoga ko savato 11 sasa gothe jekh džuvli savi sasa bandardi dumesa taro bilačo duxo thaj sasa nasvali dešohto berš thaj naštine te ispravil pe. 12 Kana o Isus dikhlja la, dija la vika thaj phenda lače: "Džuvlije! Oslobodimi san tare čiro nasvalipe!" 13 Čhuta pe late pe vasta, thaj voj sigate ispravisajili thaj hvalisada e Devle. 14 Tegani o šorutno tari sinagoga but holajlo sose o Isus sastarda ko savato thaj vačarda e manušende: "Isi šov dive ano kurko ke save šaj čerol pe buči! Aven ke gola dive te sastardon, a na ko savato!" 15 O Gospod o Isus tegani phenda lende: "Dujemujende! Tumen li ni putren tumare guruve il e here tari jasla thaj ni inđaren le te pijol paj? 16 A kala čheja tare Avraamesi kuštik sava o Satana phanglija ak dešohto berš, sose te na putrol pe ko savato?" 17 Kana kava šunde, ladžajle savore save sesa protiv leste, al sa avere manuša sesa baxtale paše sa e šukar buča so o Isus čerda. 18 Tegani o Isus vačarda: "Savo si o Carstvo e Devleso? Thaj sosa te uporediv le? 19 Vov si sar seme e gorušicako, savo lol o manuš thaj čhudol le ane piro vrt. Vov barol thaj čerdol baro kaš thaj e čiriklja aven thaj čeren pese gnezdura ane lese raja." 20 Thaj palem o Isus vačarda: "Savo si o Carstvo e Devleso? Thaj sosa te uporediv le? 21 Vov si sar kvasaco savo i džuvli dospil ani bari vangla aresa, sa dži kaj ni šukljol." 22 Dok o Isus phirda pe dromesa ano Jerusolim, nakhlo maškare forura thaj maškare gava thaj sikavola e manušen. 23 Khoni pučlja le: "Gospode, dal samo zala ka aven spasime?" O Isus phenda lende: "24 'Trudin tumen te den ko tesno vudar e neboso, golese kaj but džene, vačarav tumende, ka manden te den, al ni ka šaj. 25 Kana o čherutno uštol thaj phandol e vudara tare piro čher, ka avol tumende but kasno. Tegani ka ačhen avral, ka čalaven ko vudar thaj ka den vika: 'Gospode! Putar amende e vudara!' Al vov ka vačarol tumende: 'Ni pindžarav tumen katar sen.' 26 Tegani ka vačaren: 'Amen xajlam thaj piljam tusa thaj pe amare droma sikadan!' 27 Al vov ka phenol: 'Vačarav tumende: Ni pindžarav tumen katar sen. Crden tumen mandar save bilačipe čeren!' 28 Gothe ka roven thaj ka ka škripin dandencar, kana ka dičhen e Avraame, e Isaako thaj e Jakove thaj sa e prorokuren ano Carstvo e Devleso, a tumen ka aven ikalde avral. 29 But džene ka aven taro istok thaj taro zapad, taro sever thaj taro jug thaj ka bešen pašo astali ano Carstvo e Devleso. 30 Thaj dikh, kola so si akana anglal odori ka aven empalal, a kola save si empalal odori ka aven emanglal." 31 Ane gova dive avile nesave fariseja te phenen e Isusesse: "Ikłji thaj dža akatar, golese so o caro o Irod mandol te mudarol tut!" 32 O Isus phenda lende: "Džan thaj vačaren gole lisačace: 'Ak, ikalav e benden thaj sastarav ađive thaj theara, a trito dive ka završiv.' 33 Al ađive, theara thaj prektheara trubul te džav mingre dromesa, golese kaj o proroko našti mudardol avral taro Jerusolim. 34 Jeruslime,

Jerusalime, tu savo mudare e prorokuren thaj čhude bara pe kola saven bičhald a Dol tuće! Kozom droma mangljem te čidav čire čhavoren sar i khanji pe pujoren tale pe phaka, al ni mangljen! **35** Ak, tumaro čher ka avol pusto. A me vačarav tumende: Ni ka dičhen man sa dok ni vačaren: 'Blagoslovimo si kova savo avol ano alav e Gospodeso.'

14 Ke jekh savato o Isus đelo ko jekh šorutno e farisejeng te xal mangro ke leste thaj savore so sesa gothe dikhle ane leste so ka čerol. **2** Thaj dikh, avilo nesavo manuš anglo Isus savo sasa nasvalo taro nasvalipe e pajeso. **3** Thaj o Isus pučlja e učiteljuren tare Mojsijaso zakon thaj e farisejen: "Premale Mojsijaso zakon, šaj li te sastara ko savato il našti?" **4** Al von khanči ni vačarde. Tegani o Isus dolda e nasvale manuše, sastarda le thaj phenda lese kaj šaj džal. **5** Pale gova lenđe vačarda: "So den godi? Te perol čiro čhavo il čiro guruv ano bunari, ni li ka ikale le sigate ano savatno đive?" **6** Thaj ni sasa len so te phenen ke lese lafura. **7** Kana o Isus dikhlja sar e manuša save avile te xan, roden pese šukar thana kaj te bešen anglal, vačarda lenđe kaja paramič: **8** "Kana akharen tumen ko abav, ma bešen ke lače anglune thana. So ako si akhardo pobaro manuš tutar?" **9** Tegani kova manuš so akharda tut ka avol thaj ka vačarol tuće: 'De gova than kalese.' Tegani ka ladžare tut thaj ka crde tut te beše ko emposlednjo than savo ačhilo. **10** Nego, kana khoni akharol tut ko abav, dža thaj beš ko poslednjo than. Tegani ka avol kova so akharda tut, thaj ka vačarol tuće: 'Amala! Arakhljam tuće pošukar than.' Tegani ka aven tusa ko baripe kola save bešen tusa ko astali. **11** Golese so, ko pes vazdol, ka avol ponizimo, thaj ko pes ponizil, ka avol vazdimo." **12** Pale gova o Isus vačarda kolese so akharda le: "Kana de xamase il večera, ma akhar čire amalen ni čire phralen, ni čire familija, ni čire barvale pašutnen, golese so i von tut ka akharen ko xape thaj gija irin tuće. **13** Gija kana čere gozba akhar e čororen, e banđen, e sakaten thaj e koren. **14** Tegani ka ave blagoslovimo, golese kaj naj len sar te nagradin tut. Al o Dol ka nagradil tut kana ka vazdol e pravedikuren taro meripe." **15** Kana kava šunda jekh tare manuša savo bešlo pašo astali, vačarda e Isusesa: "Blagoslovimo si kova savo ka xal mangro ano Carstvo e Devleso!" **16** Al o Isus phenda lese: "Jekh manuš čerda bari gozba thaj akharda bute manušen. **17** Kana sasa o vreme e xamaso, bičhald pe kandino te vačarol e akhardende: 'Sa si postavimo ko astali. Aven!' **18** Al savore lije te vačaren kaj našti te aven. Jekh vačarda lese: 'Čindem njiva thaj džav te dikhav savi si. Moliv tut, vačar e gospodarese kaj golese našti te avav.' **19** Aver phenda: 'Čindem deš gurunen thaj džav te provib len sar orin. Moliv tut, vačar e gospodarese kaj golese našti avav.' **20** Trito vačarda: 'Andem mande romnja. Golese našti avav.' **21** Thaj avilo o kandino thaj phenda pe gospodarese so phende lese. Tegani o gospodari holajlo thaj vačarda pe kandinese: 'Dža sigate ke droma e forose thaj an akari e čororen, e banđen, e sakaten thaj e koren!' **22** Kana gova čerda, vačarda o kandino pe gospodarese: 'Čerdem sar so vačardan, al isi vadži thana.' **23** O gospodari vačarda e kandinese: 'Ikli ke droma thaj pale ograde thaj čhuv kolen so ačhen gothe, te aven te pherdol o čher. **24** Golese vačarav

tumende kaj nijekh kole anglunendar kas akhardem ni ka xal tari gozba." **25** Đele e Isusesa but manuša. Vov irisajlo thaj vačarda lenđe: **26** "Te khoni mandol te avol mingro sikado, trubul te mandol pobut man, nego pe dade thaj pe da, pe romnja thaj pe čhaven, pe phralen thaj pe phejen, pobut, nego čak i piro džuvdipe. Savo ni čerol gija, našti avol mingro sikado. **27** Golese kaj, ko mandol te avol mingro sikado, mora te indarol piro krsto thaj te džal pale mande. **28** Te khoni tumendar mandol te čerol kula, na li angleder ka đinol kozom ka trubul lese thaj ka dičhol šaj li te završil la?" **29** Te čerda samo o temelji thaj te ni ačhilo le pare te završil la, savore save ka dičhen gova ka maren muj lesa **30** vačarindoj: 'Kava manuš lija te čerol i kula thaj naštine završil la.' **31** Il savo caro kana džal te marol pe avere carosa, angleder golestar ni bešol te dičhol dal ka šaj pe deše miljenar te marol pe kolese so indarol pesa biš milje? **32** Te našti, bičhalol manušen, dok si kova aver caro dur thaj molil le te mirin pe. **33** Gija akana khoni tumendar savo ni mučhol sa so isi le, našti avol mingro sikado." **34** Tegani o Isus vačarda: "O lon si šukar. Al kana hasarol piro londipe, sosa ka londarol pe?" **35** Naj lačno ni e phuvače, ni gunojese, gijate o lon čhudol pe avral. Kas isi kana te šunol, nek šunol!"

15 Pašo Isus čidije pe pherdo carincura thaj but grešnikura te šunen so sikavol. **2** Al e fariseja thaj e učitelja tare Mojsijaso zakon vačarena maškar peste: "Kava primil e grešnikuren thaj xal lençar." **3** Golese o Isus lenđe vačarda kaja paramič: **4** "Te khanika tumendar isi šel bakre thaj jekh lendar hasardol, so ka čerol? Ka ačhaval e enjavardeš thaj enja ki pustinja thaj ka džal te rodol gola jekha so hasajli sa dok ni aračhol la. **5** Thaj kana aračhol la, čhuvol la radosno ke piro piko. **6** Kana avol čhere, dol vika pe amalen thaj e pašutnen vačarindoj: 'Radujin tumen mancar! Arakhljem mingra hasarde bakra!' **7** Vačarav tumende kaj ano nebo ka avol pobaro radost pašo jekh grešniko savo iril pe tare pe grehura nego paše enjavardeš thaj enja pravredna savende ni trubul pokajipe." **8** O Isus vačarda thaj kava: "Il, te nesavi džuvli isi la deš srebrenjakura thaj hasarol jekh, so ka čerol? Ka phabarol i svetiljka thaj ka šulavol o čher thaj ka rodol šukar sa dok ni aračhol la?" **9** Thaj kana aračhol la, akharol pe amalinjen thaj e pašutnen thaj phenol lenđe: 'Radujin tumen mancar! Me arakhljem o srebrenjako so hasardem!' **10** Gija, vačarav tumende kaj maškare melekura e Devlese ka avol pobaro radost pašo jekh grešniko savo iril pe tare pe grehura." **11** Thaj o Isus vačarda: "Jekhe manuše sesa duj čhave. **12** O ciknjeder vačarda e dadese: 'Dade! De man kotor taro barvalipe so preperol mande.' Thaj o dad ulada lenđe o barvalipe. **13** Pale nesavo đive, čidija o ciknjeder čhavo sa piro, đelo ani durutni phuv, odori xalja sa o barvalipe thaj živisada diilkane. **14** Kana xalja sa e pare, sasa but baro bokhalipe ane goja phuv thaj ni sasa le so te xal. **15** Golese đelo ki jekh manuš te čerol buči. Gova manuš bičhald le ane piro polje te aračhol e balen. **16** O čhavo sasa gija bokhalo kaj bi xala i gova so xan e bale, al khoni ni dija le ni gova. **17** Tegani avilo ane peste thaj vačarda: 'Kobor e bučarne ke mingro dad isi len so te xan, a me kate merav bokhalo! **18** Ka džav ke mingro dad thaj ka vačarav lese: 'Dade, grešisadem anglo Dol thaj angle tute. **19** Naj sem vadži

dostojno te akhardivav čiro čhavo. Le man sar jekhe tare čire bučarne.” 20 Tegani uštilo thaj delo ke piro dad. A kana sasa vadži dur, dikhlija le lesa dad thaj pelo lese žal. Prastija ke leste, zagrlisada le thaj čumidija le. 21 Tegani o čhavo vačarda lese: ‘Dade, grešisadem anglo Dol thaj angle tute! Naj sem vadži dostojno te akhardivav čiro čhavo.’ 22 Al o dad phenda pe kandinende: ‘Sig! Ikalen emlačho fostano thaj uraven le! Čhuvlen lese angrustik ko va thaj sandale ke pingre! 23 Anen e terne thule guruve thaj čhinen le, te xa thaj te raduji amen, 24 golese kaj mingro čhavo sasa mulo thaj džuvdilo; sasa hasardo thaj arakhadilo! Thaj lije te radujin pe. 25 O phureder čhavo sasa ano polje. Kana avilo pašo čher, šunda čhelipe thaj bašalipe. 26 Tegani dija vika jekhe kandino thaj pučlja le: ‘So si gova?’ 27 Vov phenda lese: ‘Čiro phral avilo. Čiro dad čhinda e terne thule guruve, golese so dikhlija le džuvde thaj saste.’ 28 Tegani o phureder phral holajlo thaj ni manglja te avol andre. Al ikilo lesa dad thaj molisada le te dol ano čher. 29 Al vov vačarda pe dadese: ‘Ak, kandav tut sar robo gači berša thaj nikad ni phagljem čiro lafi. Thaj mande ni jekh drom ni dijan ni buzore te radujiv man mingre amalencar. 30 Al kana avilo čiro čhavo savo čiro barvalipe čhorda e bludnicencar, čhindan lese terne thule guruve.’ 31 A o dad phenda lese: ‘Mingro čhavo! Tu san uvek mancar thaj sa so si mingro, si čiro. 32 Al trubul te raduji amen thaj te ava baxtalo, golese kaj čiro phral sasa mulo thaj džuvdilo; sasa hasardo thaj arakhadilo.”

16 O Isus vačarda pe sikadende kaja paramič: “Jekhe barvale manuše sasa jekh upravitelji savo vodila lesa barvalipe. Le tužisade kaj xalja lesa barvalipe. 2 Golese o barvalo akharda le thaj vačarda lese: ‘So šunav kava tutar? Sikav mande o đinipe tare čiri buči pe mingro barvalipe, golese kaj našti vadži pe mingro barvalipe te ave upravitelji.’ 3 Tegani o upravitelji vačarda ane peste: ‘So ka čerav? O barvalo gospodari mingro ka lol mandar i buči. Naj man zuralipe te hunav thaj ladžav te mangav. 4 Džanav so ka čerav, te primin man savore ane pe čera kana ka ačhav bizi buči.’ 5 Thaj dija vika sa kolen save sesa lese gospodarese dužna thaj pučlja e prvone: ‘Kobor duguji mingre gospodarese?’ 6 Vov phenda: ‘Šel bačve taro maslinsko ulje.’ Tegani o upravitelji vačarda lese: ‘Le čiro lil, beš thaj sigate pisi pinda.’ 7 Pale gova pučlja e dujtone: ‘A tu, kobor duguji?’ Vov phenda: ‘Šel mere điv.’ Thaj vačarda lese: ‘Le čiro lil thaj pisi ohtovardeš.’ 8 Tegani o barvalo gospodari hvalisada pe bičačutne upravitelje, kobor si džanglo so gija čerda. Čače, e manuša tare kava sveto po snalažljivo postupin premal kola save si slična lenđe thaj si po džangle, nego e manuša e svetlose. (aiōn g165) 9 Thaj me vačarav tumende: so isi tumen barvalipe kale svetoso, upotrebin le te čeren tumende amalnen. Kana ni ka avol tumende više korisno o barvalipe kale svetoso, ka aven primime ane čera sa e divesenđe ano nebo. (aiōnios g166) 10 Ko si verno ane cikne buča, vov ka avol verno i ane pobare buča; thaj ko naj verno ane cikne buča, vov ni ka avol verno ni ane pobare buča. 11 Gjiate te naj sen verna ano barvalipe kale svetoso, ko ka dol tumen čakukano barvalipe? 12 Te naj sen verna ane avereso barvalipe, ko ka dol tumen tumaro? 13 Nijekh kandino našti kandol tari jekh drom duje

gospodaren. Il jekhe ka mrzi, a dujtone ka mande; il jekhe ka šune, a e dujtone ni ka šune. Našti kanden thaj e Devle thaj o barvalipe.” 14 Sa kava šunde i e fariseja, save sesa pohlepna parende, thaj marde muj e Isusesa. 15 O Isus phenda lenđe: “Tumen čeren tumen pravedna angle manuša, al o Dol džanol tumare ile. So si vredno ane manušende jakha, si gadno ane Devlese jakha.” 16 Tegani o Isus vačarda: “E Mojsijaso zakon thaj e lila save pisisade e prorokura, sikljona sa dži kaj o Jovane o Krstitelj ni avilo. Od tegani propovedil pe o Lačo Lafi taro Carstvo e Devlese thaj savore den zor te džan ane leste. 17 Al gova ni značil kaj o Zakon više ni vredil, golese so poloče si te načnen o nebo thaj i phuv, nego jekh slovo andaro Zakon te perol. 18 Dži jekh savo mučhol pe romnja thaj lol avera, preljuba čerol; thaj savo lol džuvlja sava lako rom mukhlja, preljuba čerol.” 19 O Isus vačarda vadži jekh paramič: “Sasa jekh barvalo manuš. Sasa urado ane barvale šeja thaj živisada ano barvalipe, but xalja thaj pilja svako đive. 20 Angle lesa vudar pašljola jekh phumbalo – sasa le but čirura thaj čoro, saveso alav sasa Lazar. 21 Vov čeznila te čajlol e troškendar so perena tare barvaleso astali. Čak thaj e džukle avena thaj čarena lese phumba. 22 Kana mulo o čoro, e melekura inđarde le ani angali e Avraamese. Thaj posle i o barvalo mulo thaj prahosade le. 23 Ano than kaj si e mule, ane bare muke, o barvalo vazdija pe jakha thaj odural dikhlija e Lazare ani angali e Avraamese. (Hadēs g86) 24 Thaj dija vika: ‘Dade Avraame! Smilui tut pe mande thaj bičhal e Lazare te čhuvol piro naj ano paj, te šudarol mingri čhib, golese kaj sem but mučimo ane kaja jag.’ 25 Al o Avraam phenda: ‘Čhaveja! De tut godi kaj ane čiro džuvdipe sasa tut sa šukar, a e Lazare sa biladžipe. Akana lese kate šukar, a tu muči tut. 26 Thaj prekale sa gova maškare amende si bari provalija. Kola save manden te načnen katar odori tumende, našti; ni gothar amende te načnen.’ 27 Tegani vačarda o barvalo manuš: ‘Moliv tut, dade Avraame, te bičhale e Lazare ano čer mingre dadeso. 28 Golese kaj isi man pandž phrala. Nek vačarol lenđe te ne bi i von avena ke kava than e mučimaso.’ 29 O Avraam phenda lese: ‘Len isi e Mojsijaso zakon thaj e lila save pisisade e prorokura. Len nek šunen.’ 30 Al o barvalo vačarda lese: ‘Na, dade Avraame! Te avilo lenđe khoni tare mule, ka pokajin pe.’ 31 O Avraam phenda lese: ‘Te ni šunde e Mojsija thaj e prorokuren, ni ka šunen ni te uštilo khoni tare mule.”

17 O Isus vačarda pe sikadende: “O iskušenje mora te avol, al pharo kolese prekal kaste avol o iskušenje. 2 Pošukar ka avol lese te phanden baro bar tari vodenika ke lesi kor thaj te čhuden le ano more, nego te inđarol ano greh jekhe tare kala cikne. 3 Aračhen tumen! Te grešisada čiro pačavno phral il phen, vačar lenđe kaj gova naj šukar. A te pokajisajlo, oprostil lese! 4 Thaj te efa droma ko đive grešisada premal tute thaj efa droma avilo tute vačarinđoj: ‘Kajiv man,’ oprostil lese.” 5 E apostolura vačarde e Gospodese: “De amen po but pačajipe.” 6 O Gospod vačarda: “Kana bi avola tumen pačajipe gači cikno sar e gorušicako seme thaj bi vačarena kale dudinkače: ‘Ikali tut taro koreno thaj sadi tut ano more!’, bi šunola tumen. 7 Savo tumendar ka phenol pe kandinese, savo hunol i phuv il

aračhol e bakren, kana iril pe andaro polje: 'Av akari, beš te xa mangro?' Nijekh tumendar. **8** Mesto gova ka vačaren: 'Čer mande te xav! Čuv tuče i kecelja thaj kande man dok xav thaj pijav! A pale gova šaj i tu te xa thaj te pije.' **9** E kandinese ni zahvalil pe o gospodari, golese so si gova lesi buči. **10** Gija i tumen, kana čeren gova so tumende phenda o Dol, vačaren: 'Naj sam vredna hvalače. Samo sam kandin save čera amari buči.'" **11** Kana o Isus delo ano Jerusalim, nakhlo maškari granica ki phuv i Samarija thaj i phuv i Galileja. **12** Thaj kana dija ane jekh foro, arakhlje le deš gubavcura, save ačhena dur. **13** Von zurale dije vika vačarindo: "Isuse, Gospode! Smilui tut pe amende!" **14** Kana len dikhlja, vačarda: "Džan thaj sikaven tumen e sveštenikurende." I gija phirindoj sastile. **15** Jekh lendar dikhlja kaj sastilo, irisajlo thaj hvalisada e Devle andare sa o glaso. **16** Pelo angle Isusesse pingre thaj zahvalisajlo. Gova sasa Samarjanco. **17** Tegani o Isus pučlja le: "Na li sastiljen deš džene? Kaj si kola enja? **18** Sar maškar lende ni arakhlja pe nijekh te iril pe te zahvalil e Devlese, nego samo kava manuš andari aver phuv?" **19** Tegani vačarda lese: "Ušti thaj dža! Čiro pačajipe spasisada tut." **20** Jekh đive pučlje e fariseja e Isuse: "Kana ka avol o Carstvo e Devleso?" O Isus phenda lende: "O Carstvo e Devleso ni ka avol te dičhol pe jakhencar. **21** Ni ka vačarol pe: 'Aktalo, kate si', il: 'Odori si!' Golese kaj o Carstvo e Devleso si maškar tumende!" **22** A pe sikadende o Isus phenda: "Ka avol o vreme kana ka manden te dičen man barem jekh đive kana me, o Čhavo e manušeso, ka vladiv sar caro, al ni ka šaj. **23** Tegani e manuša ka vačaren tumende: 'Ak, kate si', il: 'Ek, odori!' Al ma ikljen thaj ma prasten len car roden man. **24** Golese so me, o Čhavo e manušeso, kana ka avav sar i munja so strefil andaro nebo thaj ka svetliv sa so si talo nebo. **25** Al angleder trubul but te avav mučimo thaj kala kuštika mora čhuden man pestar. **26** Thaj sar sasa ano vreme e Nojaso, gija i ka avol ane đivesa kana me, o Čhavo e manušeso, ka avav. **27** Xalje, pilje, lije pe, dije pe dži kova đive dži kana o Noja delo ano brodo. Tegani avilo o baro paj thaj tasile sa kola save ni sesa ano brodo. **28** Gija sasa i ano vreme kana živisada o Lot. E manuša ano foro i Sodoma xalje, pilje, činde, bičinde, sadisade thaj vazdije čhera. **29** Al ano đive kana ikilo o Lot andari Sodoma, čalada i jag thaj taro nebo pele žuta bara save phabon thaj mudarde sa kolen so ačhile ano foro. **30** Gija ka avol i ane gova đive, kana ka avav me, o Čhavo e manušeso. **31** Ane gova đive ko ka avol ko krovo, a lese stvara ano čher andre, ma te uljol te lol len! Thaj ko si ano polje, ma te iril pe ano foro pale pe stvara. **32** Den tumen godi so sasa e Lotese romnjasa! **33** Ko dičhol te aračhol piro džuvdipe, ka hasarol le, al ko hasarol piro džuvdipe, ka aračhol le. **34** Vačarav tumende, ane goja rat kana ka avav, duj manuša ka pašljon ko than e pašljimaso: jekh ka lol pe, a dujto ka avol ačhado. **35** Thaj duj džuvlja ka meljin ano mlin: jekh ka lol pe, a i dujto ka avol ačhadi. **36** [Duj murša ka aven ki njiva: jekh ka lol pe, a dujto ka avol ačhado.] **37** Tegani e sikade pučlje e Isuse: "Kaj, Gospode?" Vov phenda lende: "Kaj si o mulo telo, odori čiden pe i e lešinara."

18 O Isus vačarda pe sikadende paramič te sikavol len sar trubul te molin pe thaj te ačhen ane gova. **2** Vačarda:

"Ane jekh foro sasa jekh sudija savo ni darajlo e Devlestar thaj ni marisada e manušende. **3** Ane gova foro sasa i jekh romni savako rom mulo. Voj stalno avola leste thaj molisada le: 'De man pravda angle kova savo tužil man!' **4** Vov jekh vreme ni manglja te pomožil lače, al kana nakhlo nesavo vreme vačarda korkoro pese: 'Iako ni darav taro Dol thaj ni mariv e manušende, **5** ka dav pravda kala udovica golese so avol but droma ke mande, te ma avol te dosadii man!'" **6** Tegani vačarda o Gospod o Isus: "Šunen so vačarda kova bičačutno sudija! **7** Ni li ka dol pravda o Dol pe birme manušen save ano rojipe molin pe lese rat thaj đive? Vov li ka ačhavol len te adučaren? **8** Vačarav tumende, kaj sigate ka dol len pravda. Al me, o Čhavo e manušeso, kana ka avav ki phuv, ka arakhav li maškare manuša gasavo pačajipe?" **9** Tegani o Isus vačarda jekh paramič kolende save dije godi pese kaj si čačutne thaj korkore pes dikhlje pobaren averendar: **10** "Duj manuša dele ano Hram te molin pe e Devlese: Jekh sasa farisejo, a dujto carinco. **11** O farisejo ačhilo thaj molisada ane peste: 'Devla! Hvaliv tut kaj naj sem sar kala avera manuša: čora, bičačutne, preljubnikura il sar kava o carinco. **12** Postiv duj droma ko kurko, dav tut dešto kotor tare sa so zaradiv.' **13** Al o carinco ačhilo odural. Ni manglja ni pe jakha te vazdol ko nebo, nego čalada pe ano kolin te sikavol kobor lese pharo thaj vačarda: 'Devla, av milostivno mande, e grešnikose!' **14** Vačarav tumende: o carinco delo čhere opravdimi anglo Dol, a na kava o farisejo. Golese so dži jekh, ko pes vazdol, ka avol ponizimo, thaj ko pes ponizil, ka avol vazdimo." **15** Ande anglo Isus i e cikne čhavoren te čhuvol pe vasta pe lende thaj te blagoslovil len. Kana gova dikhlje e sikade, vačarde lende te ni čeren gova. **16** Al o Isus dija len vika thaj phenda: "Mučen e čhavoren te aven ke mande thaj ma ačhaven len, golese so gasavende preperol o Carstvo e Devleso! **17** Čače vačarav tumende, ko ni primil o Carstvo e Devleso sar čhavoro, ni ka dol ane leste!" **18** Jekh šorutno pučlja e Isuse: "Učitelju šukareja, so te čerav te avol man džuvdipe bizo meripe?" (*aiōnios gl166*) **19** O Isus phenda lese: "Sose akhare man šukareja? Khoni naj šukar, samo o Dol. **20** E Devlese zapovestura džane: 'Ma čher preljuba', 'Ma mudar', 'Ma čor', 'Ma svedoči xoxavne', 'Poštujti će dade thaj će da!'" **21** O šorutno vačarda: "Sa kava čerdem tare mingro ternipe." **22** Kana kava o Isus šunda, vačarda lese: "Vadži jekh trubul tut: bičin sa so isi tut, thaj e pare de e čororende thaj ka avol tu barvalipe ko nebo. Pale gova av thaj dža pale mande!" **23** Kana gova šunda o barvalo, sasa but bibaxtalo, golese kaj sasa le but barvalipe savo ni manglja te bičinol. **24** Kana dikhlja o Isus kaj sasa bibaxtalo, vačarda: "Kobor si pharo e barvalende te den ano Carstvo e Devleso! **25** Poločhe si e kamilače te načhol maškare kana e suvače, nego o barvalo te dol ano Carstvo e Devleso!" **26** E manuša save šunde le, pučlje: "Onda ko šaj te avol spasimo?" **27** O Isus phenda: "So si nemoguče e manušende, e Devlese si moguče." **28** Tegani o Petar phenda: "Ak, amen ačhadam sa so sasa amen, te dža pale tute." **29** O Isus vačarda lende: "Čače vačarav tumende: Dži jekh savo ačhada po čher, il e romnja, il e phralen, il e dade thaj deja, il e čhaven pašo Carstvo e Devleso, **30** ka primil akana vadži pobut ke akava sveto kolestar so ačhada, thaj ka primil džuvdipe bizo

meripe ko sveto savo ka avol." (aiōn g165, aiōnios g166) 31 Čidija o Isus e dešuduje apostoluren thaj vačarda lende: "Ake, dža upre ano Jerusalim. Odori ka čerdol sa kova so e prorokura pisisade ano Sveto lil mandar, taro Čhavo e manušeso. 32 Ka den man ke manuša save ni džanen e Devlese, thaj ka maren muj mancar. Ka ladžaren man thaj ka čhungaren man. 33 Ka Šibin man thaj ka mudaren man, al me o trito đive ka uštav tare mule." 34 E sikade khandi ni haljarde tare gova so vačarda o Isus. O značenje tare kala lafura sasa lendar garado thaj ni džanglje so sasa lende vačardo. 35 Kana o Isus reslo pašo foro Jerihon, sasa jekh koro manuš savo bešindoj mangljaro la ko drom. 36 Kana o koro šunđa kaj pherdo manuša načnen, pučlja: "So si gova?" 37 Vačarde lese kaj načhol o Isus taro foro Nazaret. 38 Tegani o koro dija vika: "Isuse, Čhaveja e Davideso, smilui tut pe mande!" 39 Nesave manuša save đele anglo Isus, phende lese te ma dol vika gači, al vov vadži pozurale dija vika: "Čhaveja e Davideso, smilui tut pe mande!" 40 O Isus ačhilo thaj vačarda te anen e kore manuše paše leste. Kana ande le, pučlja le o Isus: 41 "So mande te čerav tuće?" Vov vačarda: "Gospode! Mangav te dikhav!" 42 O Isus phenda lese: "Dikh! Čiro pačajipe spasisada tut." 43 Thaj sigate dikhlja, đelo palo Isus thaj hvalisada e Devle. Savore save kava dikhlje, hvalisade e Devle.

19 O Isus dija ano foro Jerihon thaj nakhlo gothar. 2 Odori bešlo nesavo manuš so akhardola Zakej, savo sasa šorutno e carincurengo thaj sasa barvalo. 3 Vov manglja te dičhol e Isuse, te dičhol ko si vov, al naštine tare but manuša, golese kaj o Zakej sasa cikno. 4 Golese prastaja po anglal, uštilo pi divljo smokva te dičhol e Isuse, golese kaj džanglja kaj ka načhol gothar. 5 Kana avilo o Isus ke gova than, dikhlja le upre thaj vačarda lese: "Zakej! Ulji sigate! Ađive trubul te avav gosto ane čiro čher." 6 O Zakej sigate ulilo taro kaš thaj anda le ane piro čher radosno. 7 Savore, save kava dikhlje, vačarde maškare peste taro Isus kaj ne bi trubula te avol ano čher e grešnikoso. 8 Al o Zakej ačhilo thaj vačarda e Gospodese: "Gospode! Ak, opaš mingro barvalipe ka dav e čororende. A te nekas phabardem, ka iriv lese štar droma pobut." 9 O Isus vačarda lese: "Ađive avilo spasenje ane kava čher, golese kaj i vov si čhavo e Avraameso! 10 Me, o Čhavo e manušeso, aviljem te rodav thaj te spasiv so si hasardo." 11 But manuša gova šunde thaj o Isus vačarda lende jekh paramič, golese kaj sesa pašo Jerusalim thaj e manuša dije godi kaj akana ka avol o Carstvo e Devleso. 12 O Isus phenda: "Jekh manuš tari prešundi familija đelo ani durutni phuv te postavne le pašo caro, thaj pale gova te iril pe. 13 Angleder so đelo, akharda pe deše kandinen thaj dija len po deš mine thaj vačarda lende: 'Trgujin lencar sa dži kaj ni avav.' 14 Al e manuša tare lesi phuv mrzisasde le thaj bičhalde e manušen ko pobaro caro te vačaren lese: 'Ni manga vov te carujil pe amende.' 15 Kana kova manuš irisajlo sar caro, vačarda te akharen kole kandinen savende dija e srebrenjakura, te dičhol kobor pare čerde. 16 Tegani avilo o angluno thaj vačarda: 'Gospodarona! Čerdem deš droma pobut srebro, nego so dijan man.' 17 O caro vačarda lese: 'But šukar. Tu san šukar kandino! Golese so sana mande

šukar ko cikno, dav tut te vladi pe deš forura.' 18 Pale gova avilo o dujto thaj vačarda: 'Gospodarona! Čerdem pandž droma pobut srebro, nego so dijan man.' 19 O caro vačarda: 'Šukar! Tu vladi pe pandž forura.' 20 Tegani avilo o trito thaj vačarda: 'Gospodarona! Ake, čiro srebro. Garadem le ano kotor e šejjengo 21 golese kaj daraljem tutar. Golese kaj san zuralo manuš. Tu le so naj čiro thaj čide so ni sejsadan.' 22 O caro vačarda lese: 'Pale čire lafura ka sudiv tut, bilačheja slugo! Džangljan kaj sem zuralo manuš, kaj lav kova so naj mingro thaj čidav so ni sejsadem. 23 Pa sose ni dijan mingro srebro e trgovcurende te čidav gova kamatenar kana ka iriv man?' 24 Thaj averende so ačhile angle leste, vačarda: 'Len gova srebro lestar thaj den le kolese so isi le pandž kile srebrenjakura.' 25 Von vačarde lese: 'Gospodarona! Le isi već pandž kile srebro.' 26 O caro vačarda lende: 'Vačarav tumende, dži jekh kas isi ka dol pe lese, al kole so naj ka lol pe lestar i kova so isi le. 27 A kolen mingre dušmajen, save ni manglje te avav lengo caro pe lende, anen len akari thaj čhinen len angle mande.'" 28 Kana vačarda lende gova o Isus, đelo anglal thaj đelo upre ano foro Jerusalim. 29 Kana avilo pašo gav Vitfaga thaj o gav Vitanija pašo Maslinsko brego, bičhalda đuje sikaden 30 vačarindoj: "Džan ane gova gav angle tumende. Kana ka den andre, ka aračhen cikne phanglo here pe savo vadži nijekh manuš ni ukilo. Putren le thaj anen le. 31 Te khoni pučlja tumen: 'Sose putren le?', vačaren lese: 'E Gospodese trubul.'" 32 Von đele thaj arakhlje sa sar so vačarda lende o Isus. 33 Kana putarde e cikne here, pučlje len e manuša kaso sasa o cikno her: "Sose putren e cikne here?" 34 Von phende: "E Gospodese trubul." 35 Tegani ande le ko Isus thaj čhute po cikno her pe fistanura thaj bešljarde e Isuse pe leste. 36 Kana đelo o Isus premal o Jerusalim, e manuša čhute pe fistanura ko drom te den čast e Isuseso. 37 Kana avilo pašo than kaj počnil o Maslinsko brego, lije but sikade te radujin pe thaj te hvalin e Devle andare sa o glaso paše čudesura so dikhlje. 38 Vačarde: "Blagoslovimo si kova savo avol ano alav e Gospodeso! Mir ko nebo thaj slava e Devlese ko učipe!" 39 Tegani nesave fariseja save sesa maškare manuša, vačarde lese: "Učitelju! Vačar čire sikadende te ma phenen gova!" 40 O Isus vačarda lende: "Phenav tumende, te von ni vačaren, e bara ka den vika!" 41 Kana avilo o Isus pašo Jerusalim, dikhlja o foro thaj ruja lese 42 vačarindoj: "O, so bi mangava i tu ađive te džane so ka anol tuće mir! Al akana si gova garado tutar. 43 Golese kaj ka aven e đivesa kana čire dušmanura ka vazden tuće bare duvara, ka opkolin tut thaj ka čičiden tut tare sa e riga. 44 Ka peraven tut thaj ka mudaren kolen save bešen ane tute. Ni ka ačhaven nijekh bar ko leso than, golese kaj ni džangljan o vreme kana avilo tute o Dol." 45 Kana dija o Isus ano Hram, lije te tradol kolen save gothe bičinenena. 46 Vačarda lende: "Ano Sveto lil si pisimo: 'O čher mingro ka avol čher e molitvako', a tumen lestar čerden 'čher kaj garaven pe e čora.'" 47 Svako đive o Isus sikada ano Hram. E šorutne sveštenikura, e učitelja tare Mojsijaso zakon katane e manušende šorutnencar dikhlje sar te mudaren e Isuse. 48 Al ni arakhlje so te čeren lese, golese kaj sa e manuša džana pale leste thaj šunde sa lese lafura.

20 Jekh đive kana o Isus ano Hram sikada e manušen thaj propovedisada o Lačo Lafi, avile e šorutne sveštenikura,

e učitelja tare Mojsijaso zakon thaj e phuredera, 2 pa pučlje le: "Vačar amende kotar tačen pravo kava te čere? Ko dija tut kava pravo?" 3 O Isus phenda lende: "I me tumen ka pučav khañči. Vačaren mande: 4 O Dol li vačarda e Jovanese te krstil e manušen, il e manuša vačarde lese gova te čerol?" 5 Von lije te raspravin pe maškar peste: "Te vačardam: 'O Dol vačarda lese,' ka pučol amen: 'Sose tegani ni pačajen e Jovane?" 6 Al te vačardam: 'E manuša vačarde lese gova te čerol', savore ka čhuden bara pe amende, golese kaj savore pačaje kaj o Jovane o Krstitelj sasa proroko." 7 Golese phende kaj ni džanen ko dija pravo e Jovane te krstil." 8 Tegani lende o Isus vačarda: "Ni me ni ka vačarav tumende kotar mande kava pravo." 9 Tegani o Isus lija te vačarol kaja paramič: "Jekh manuš sadisada drakha ano vinograd thaj iznajmisada e manušenđe i phuv te čeren buči gothe. Pale gova delo te bešol averthe ke po but berša. 10 Kana avilo o vreme te čidol pe i drakh, bičhalda pe kandino ke gola manuša te čidol o kotor taro bijandipe e drakhako so lese preperol. Al e vinogradara marde le thaj bičhalde le čuče vastencar. 11 Golese o gospodari taro vinograd bičhalda avere kandino. Al i gole marde, ladžarde thaj bičhalde le čuče vastencar. 12 Palem bičhalda ke lende avere kandino. Al von ratvarde le thaj tradije le taro vinograd. 13 Tegani o gospodari taro vinograd vačarda: 'So te čerav? Ka bičhalav mingre mangle čhave. Šaj le ka poštuiñ.' 14 Al kana e vinogradara dikhlje lese čhave, vačarde jekh averese: 'Kava si leso nasledniko. Aven te mudara le te ačhol gova amende so si leso!' 15 Gija ikalde le avral taro vinograd thaj mudarde le. So den godi so ka čerol o gospodari taro vinograd kale manušenđe kana ka šunol so čerde? 16 Ka avol thaj ka mudarol sa e vinogradaren thaj o vinograd ka iznajmil averende." Kana kava šunde e manuša, vačarde e Isuse: "Ma te dol o Dol gova te avol!" 17 O Isus dikhlja ane lende thaj vačarda: "So značil kava so si pisimo ano Sveto lil: 'O bar savo čhudije e manuša save vazden e duvara čerdilo emglavno bar taro čer?' 18 Dži jekh savo perol pe gova bar, ka phađol pe ke katora; a pe kaste gova bar perol, ka zgnječil le." 19 E učitelja tare Mojsijaso zakon thaj e šorutne sveštenikura dikhlje ane gova sato te vazden pe vasta pe leste, al darajle tare but manuša, golese kaj haljarde kaj o Isus kaja paramič vačarol lendar. 20 E učitelja tare Mojsijaso zakon thaj e šorutne sveštenikura dikhlje po Isus thaj bičhalde ke leste špijunuren, save čerde pe čačutne, te bi dolena e Isuse kaj vačarol khañči bilače i te bi dena le ko rimsko upravitelji. 21 Golese kola špijunura pučlje e Isuse: "Učitelju! Amen džana kaj šukar vačare thaj sikave. Ni diče ko si ko, nego čače sikave o drom e Devleso. 22 Vačar amende, trubul li te da o porezi e carose il na?" 23 Al o Isus dikhlja lengo lukavstvo thaj vačarda lende: 24 "Sikaven mande jekh srebrno parava savasa počinon o porezi. Kaso muj si kate ke pare thaj kaso alav?" Von phende: "E caroso." 25 Pe gova o Isus vačarda lende: "So si e caroso den e carose, a so si e Devleso den e Devlese." 26 Thaj naštine te aračhen khañči bilače ane lese lafura angle manuša. Divisajle pašo leso vačaripe thaj khañči ni vačarde. 27 Gija avile ko Isus nesave sadukejura save vačarena kaj naj uštippe tare mule thaj pučlje e Isuse: 28 "Učitelju! O Mojsije pisisada amende kaj kana ka merol nekaso phral thaj ačhavol romnja bize čhave.

Gova manuš trubul te lol pe phralese romnja te šaj bijanol čhave savese ka preperol sa o barvalipe e muleso thaj te phiravol leso alav. 29 Sesa ehta phrala. O angluno lija romnja thaj mulo bize čhave. 30 O dujto lija pe phralese romnja thaj i vov mulo, 31 thaj i o trito lija la thaj mulo, thaj gija i sa ehta phrala. Nijekh ni ačhada čhaven pale peste. 32 Empalal muli thaj i romni. 33 Kana ka ušten e mule, kasi romni ka avol? Golese kaj sasa romni so eftane phralendi." 34 O Isus vačarda lende: "Manuša kale svetose len pe thaj den pe. (aiōn g165) 35 Al kola saven o Dol dičhol sar dostojna te ušten tare mule thaj ka aven džuvde ane kova sveto savo avol, ni ka len pe thaj ni ka den pe. (aiōn g165) 36 Golese kaj ni ka meren, ka aven sar melekura. Von si e Devlese čhave, golese so o Dol ka vazdol len tare mule. 37 A kaj ka ušten e mule golestar thaj o Mojsije sikada ando Sveto lil, odori kaj pisil taro grmo savo phabol. Gothe vov e Gospode dol vika sar Devle e Avraameso thaj Devle e Isaakoso thaj Devle e Jakoveso. 38 A o Dol naj Dol e mulengo nego e džuvdengo, golese so si lese savore džuvde." 39 A nesave učitelja tare Mojsijaso zakon vačarde e Isuse: "Učitelju! Šukar vačardan." 40 Darajle thaj khoni ni tromaja te pučol le khañči. 41 Thaj o Isus pučlja len: "Sar gova šaj vačaren kaj si o Hrist čhavo e caroso e Davideso? 42 Kana korkoro o David vačarol ane po lil tare Psalmura: 'Vačarda o Gospod e Gospodese mingrese: Beš ko počasno than paše mande 43 dži kaj ni pašjarav e dušmanen tale pingre čire.' 44 O David akharda e Hriste Gospode, pa sar šajine te avol leso čhavo?" 45 Kana sa e manuša šunena e Isuse, vov phenda pe sikadende: 46 "Aračhen tumen tare učitelja tare Mojsijaso zakon! Von manden te džan ane bare fostanura thaj roden e manuša te pozdravin len ke trgura thaj te ačhaven lende anglune thana te bešen ke sinagoge thaj ke abava. 47 Ko xoxaipe len o imanje e udovicengo, thaj molin dugačka molitve te sikaven pe sar devliikane. Von ka aven but osudime nego avera manuša."

21 Kana ano Hram o Isus dičhola sa e barvalen sar čhunen daro e Devlese ani hramsko riznica, 2 dikhlja i jekha čora udovica sar čhuta duj emcikne pare. 3 Tegani vačarda: "Čače, vačarav tumende, kaja čorori udovica čhuta pobut savorendar! 4 Golese kaj savore lendar čhute so sasa len pobut, al voj gija čorori, dija sa so sasa la." 5 Kana nesave sikade lije te vačaren taro Hram kaj si lačhardo lače barencar thaj ukrasurencar save e manuša dije e Devlese, o Isus vačarda: 6 "Ka avol o vreme, tare sa kava so dičhen, ni ka ačhol ni bar po bar. Sa ka avol crdimo." 7 Tegani e sikade pučlje le: "Učitelju, kana ka avol gova? Save znakosa ka sikadol gova so ka avol?" 8 O Isus phenda: "Aračhen tumen ma te aven xoxade! Golese kaj but ka aven ane mingro alav i ka phenen pese: 'Me sem o Mesija,' thaj: 'Avilo o vreme! Ma pačan ane lende! 9 A kana ka šunen za ko maripe thaj pobune, ma daran! Golese so sa gova trubul te avol, al o krajo ni ka avol sigate." 10 Tegani o Isus vačarda lende: "Ka uštol o narodo po narodo thaj o carstvo po carstvo. 11 Ke but thana ka tresil pe i phuv thaj ka avol bokhalipe thaj nasvalipe. Ka aven bare znakura ko nebo savendar e manuša ka pherdon dar. 12 Al angleder sa golestar ka dolen tumen thaj ka traden tumen. Ka den tumen ke sudije e sinagogende thaj ka phanden

tumen ano phanglipe. Ka indaren tumen angle carura thaj angle vladara golese so sen mingre sikade. **13** Kava ka avol tumende te bi vacarena lende mandar. **14** Ma daran so ka phenen kana ka trubul te branin tumen. **15** Golese so ka dav tumen lafura thaj mudrost savaće našti te protivil pe thaj te suprostavil pe nijekh manuš. **16** Ka izden tumen i tumare dada, tumare deja, tumare phrala, tumare pašutne thaj amala. Nesave tumendar ka mudaren. **17** Savore ka mrzin tumen golese so sen mingre sikade. **18** Al ni o bal tumare šorestar ni ka perol. **19** Ma ačhen te pačan ane mande, te ka avol tumen džuvdipe bizo meripe.” **20** O Isus vadži vačarda: “Kana ka dičhen kaj si o Jerusalim opkolimo e vojskasa, te džanen kaj avilo o vreme te avol pusto. **21** Tegani e manuša save si tari Judeja, nek našen ke bregura. Al e manuša save si taro Jerusalim, nek ikljen avral thaj kola save si avral, ma te irin pe ane leste. **22** Golese kaj gola divesa ka avol e Devlesi kazna, savasa ka pherdol sa kova so si pisimo ano Sveto lil. **23** Al pharo e khamnjende thaj kolende save den čučī ane gola divesa! Golese kaj ka avol baro bilačipe ki phuv thaj bari holi pe kala manuša. **24** Von ka mudaren kale manušen e oštrone mačosa thaj ka indaren len ano phanglipe maškare sa e manuša ki phuv. Thaj o Jerusalim ka uštaven e manuša save ni džanen e Devlese sa dok ni načol o vreme lengo.” **25** O Isus vadži vačarda: “Ka aven e znakura ano kham thaj ano čhon thaj ane čerenja. Ki phuv e manuša ni ka džanen so te čeren tari dar golese so o more ka šundol but thaj e talasura. **26** E manuša ka meren tari dar thaj taro ađučaripe so ka avol e svetosa, golese kaj e zora e nebose ka tresin pe. **27** Tegani ka dičhen man, e Čhave e manušese, sar avav pe oblakura e zuralimasa thaj ani bari slava. **28** Kana ka lol te avol gova, ušten thaj vazden tumare šore, golese kaj tumaro Osloboditelji avol tumende.” **29** Tegani o Isus vačarda lende kaja paramič: “Dičhen pi smokva thaj sa e kašta! **30** Kana dičhen kaj ikljen e luluda lende, džanen kaj paše si o milaj. **31** Gijate i tumen, kana ka dičhen kaj sa avol gija sar so phendem, džanen kaj si paše o Carstvo e Devleso. **32** Čače vačarav tumende, kaj kaja generacija ni ka načol dok sa kava ni avol. **33** O nebo thaj i phuv ka načhen, al mingre lafura ni ka načhen.” **34** Pale gova o Isus vačarda: “Aračhen tumen ma tumare ile te aven opteretime ano halanipe, matipe thaj ane brigade kale svetose thaj ma gova diva te resol tumen tari jekh drom. **35** Golese so ka avol sar zamka pe sa e manuša so živin pi kaja phuv. **36** Golese aven džungade sa o vreme thaj molin tumen te bi šaj crdena tumen tare sa o bilačipe so trubul te avol, thaj te ačhen bizi ladž ano radujipe angle mande, anglo Čhavo e manušeso.” **37** O Isus svako diva sikada ano Hram a ki rat suta ko Maslinsko brego. **38** Thaj sa e manuša avena sabalin ke leste ano Hram te šunen le.

22 Paše sasa e Bare divesa e bikvasacose mangrende savo akhardol Pasha. **2** E šorutne sveštenikura thaj e učitelja tare Mojsijaso zakon rodije sar te mudaren e Isuse, al darajle e manuša te na bunin pe. **3** Tegani o Satana dija ano Juda Iskariotsko, savo sasa jekh tare dešuduj apostolura. **4** Vov delo thaj vačarda e šorutne sveštenikurencar thaj e hramese zapovednikurencar sar ka izdajil e Isuse. **5** Von radujisajle thaj vačarde e Judase kaj ka počinen lese gova. **6** O Juda

pristanisada thaj rodija šukar vreme te predol e Isuse dok ni sesa gothe but manuša. **7** Kana avilo o angluno diva e bikvasacose mangrengo, ke savo trubuja te činol pe o pashalno bakroro, **8** o Isus vačarda e Petrese thaj e Jovanese: “Džan thaj čeren amende pashalno xape te šaj te xa.” **9** Von pučije le: “Kaj mande te čera la?” **10** O Isus vačarda: “Kana ka den ano foro, ka aračhen manuše savo indarol paj ano khoro. Džan pale leste ano čher ane savo ka džal, **11** thaj pučen gole čherutne: ‘O učitelji pučol ane savi soba šaj xal i Pasha pe sikadencar?’ **12** Vov ka sikavol tumende bari uprni soba savi si postavimi. Gothe sa pripremini.” **13** Thaj o Jovane thaj o Petar dele ano foro i arakhije sa sar so vačarda lende o Isus thaj gothe sa pripremisade o pashalno xape. **14** Kana avilo o sato, bešlo o Isus ko astali pe dešuduje apostolurencar. **15** Thaj o Isus phenda lende: “But manglijem te xav kaja Pasha tumencar angleder so ka avav mudardo. **16** Golese vačarav tumende kaj od akana ni ka xav i Pasha dok ni pherdol ano Carstvo e Devleso.” **17** Pale gova lija o tahtaj e moljasa, dija hvala e Devlese thaj vačarda: “Len kaja mol thaj ulaven la maškare tumende. **18** Vačarav tumende, od akana ni ka pijav mol sa dok ni avol o Carstvo e Devleso.” **19** Pale gova lija o mangro, dija hvala e Devlese, phaglja le thaj ulada le e sikadende vačarindoj: “Kava si mingro telo savo dol pe tumende. Kava čeren te den tumen gođi mandar.” **20** A palo xape lija o tahtaj e moljasa thaj vačarda: “Kava tahtaj si nevo savez ane mingro rat savo čordol tumende. **21** A ak, mingro izdajniko bešol mancar kate ko astali. **22** Thaj me, o Čhavo e manušeso, mora te merav sar so si phendo, al pharo e manušese savo ka izdol man!” **23** Thaj e sikade lije maškare peste te pučen pe ko lendar bi čerola gova. **24** E sikade lije te čeren čingara maškare peste ko lendar si embaro. **25** O Isus vačarda lende: “E carura tare kava sveto vladin pe pe manuša thaj isi len vlast pe lende. Von korkore pese vačaren kaj si ‘manuša save but den šukaripe’. **26** Al tumen ma čeren gijate! Nego ko si tumendar embaro te avol emcikno, thaj ko vladil nek avol kova savo kandol. **27** Golese kaj ko si embaro? Kova savo bešol ko astali il savo kandol? Naj li kova savo bešol ko astali? Al me sem maškare tumende kova so kandol. **28** Tumen sen gola save ačhile mancar ane mingre iskušenjura. **29** Me ačhavav tumende o carstvo sar so mingro Dad ačhada mande **30** te xan thaj te pijen ke mingro astali ane mingro carstvo thaj te bešen ko tron thaj te sudin dešuduj plemenuren e Izraelese.” **31** O Isus vačarda: “Simone! Simone! Ak, o Satana mandol te sejil tumen sar so sejil pe o div. **32** Al me molisaljem tuče čiro pačajipe ma te ačhol. A kana ka iri tut ke mande, te zurave čire phraleni!” **33** O Petar phenda lese: “Gospode! Spremmo sen ano phanglipe thaj ano meripe tusa te džav!” **34** Al o Isus vačarda lese: “Vačarav tuče, Petre! Adiva ni ka đilabol o bašno dok tu trin droma ni vačare kaj ni pindžare man.” **35** Tegani vačarda lende: “Kana bičhaldem tumen bize kese parencar thaj bize traste thaj bizo pođipe, so naj sasa tumen?” Von phende: “Khanči.” **36** O Isus vačarda lende: “Al akana kas isi kesa nek lol la! Gijate i piri trasta! A kas naj mačo nek biknol piro fostano thaj nek činol pese. **37** Golese vačarav tumende kaj trubul te pherdol kova so si pisimo mandar ano Sveto lil: ‘Dikhije le sar jekhe tare kola save phađen o zakon.’”

Golese ka avol čače sa so sasa pisimo mandar." 38 Al e sikade phende: "Gospode! Ak, isi amen duj mačura." O Isus vačarda lenđe: "Dosta si!" 39 Iklindoj gothar, pale piro adeti, delo o Isus ko Maslinsko brego. Lese sikade đele pale leste. 40 Kana resle, o Isus vačarda lenđe: "Molin tumen te ma peren ano iskušenje!" 41 Pale gova crdija pe lendar gači kobor šaj te čudol pe bar thaj pelo ke pe kočā thaj molisajlo e Devlese: 42 "Dade! Te mangljan le mandar te ma pijav tare kava tahtaj tari patnja. Al nek avol sar tu so mande, a na sar so me mangav." 43 Tegani sikadilo lese o meleko taro nebo thaj zurada le. 44 A kana dolda le bari muka, but pozurale molisajlo, a lesa znoj sasa sar kaplje taro rat save perena ki phuv. 45 Pali molitva uštilo thaj avilo ke pe sikade thaj arakhlja len sar soven taro pharipe kobor sasa lenđe. 46 O Isus pučlja len: "Sose soven? Ušten, molin tumen e Devlese te ma peren ano iskušenje!" 47 Dok o Isus vačarda, e manuša thaj o Juda, jekh tare dešuduj sikade, avena premal leste. O Juda avilo pašo Isus thaj čumidija le. 48 O Isus vačarda lese: "Judo! Čumidimasa li izdaji man, e Čhave e manuše?" 49 Kana e sikade dikhlje so čerdol, vačarde: "Gospode! Te mara amen e mačurencar?" 50 Thaj jekh lendar čalada e kandinio e bare sveštenikoso thaj čhinda lesa desno kan. 51 Al o Isus vačarda: "Mučhen len! Dosta!" A dolda lesa kan thaj sastarda le. 52 Tegani o Isus vačarda e manuše so avile pale leste, e šorutne sveštenikurende, e zapovednikurende e hramese thaj e phurederende: "Aviljen pale mande sar po razbojniko čhurencar thaj kaštencar te dolen man! 53 Sose ni dolden man dok sema ano Hram? Svako dive sema tumencar odori. Al akana si tumaro sato, kana i sila e kalimasi vladil." 54 Kana dolde e Isuse, indarde le ke bare sveštenikoso čher. O Petar odural delo pale lenđe. 55 E stražara phabarde jag ani avlin thaj bešle savore katane. Thaj o Petar bešlo lencar. 56 Dikhlja le jekh sluškinja sar bešol paši jag thaj dikhlja premal leste thaj vačarda: "Kava sasa lesa!" 57 Al o Petar xoxada vačarindoj: "Džuvlije! Me ni pindžarav le!" 58 Nekobor pale gova pindžarda le aver thaj vačarda: "Tu san jekh lendar!" Al o Petar phenda: "Manušeja, naj sem!" 59 Thaj kana nakhlo paše jekh sato, nesavo manuš uporno vačarda taro Petar: "Čače thaj kava manuš sasa lesa golese kaj si Galilejco!" 60 Al o Petar vačarda: "Manušeja! Ni džanav so tu phene!" Thaj sigate dok vov vačarda, o bašno đilabija. 61 Tegani irisajlo o Gospod thaj dikhlja e Petre, a o Petar dija pe godi so vačarda lese o Gospod: "Ađive, angleder so o bašno ka đilabol, trin droma ka vačare kaj ni pindžare man." 62 O Petar ikילו avral thaj zurale ruja. 63 A e čuvara lije te maren e Isuse thaj te maren lesa muj. 64 Učarde lese jakha thaj pučlje le: "Prorokuji, ko čalada tut?" 65 Thaj but avera bilače lafura vačarde lestar. 66 Kana sasa sabalin, čidije pe e manuše phuredera, e šorutne sveštenikura thaj e učitelja tare Mojsijaso zakon. Ande e Isuse anglo Baro sudo 67 vačarindoj: "Tu li san o Hrist? Vačar amende gova!" O Isus phenda lenđe: "Te vačardem tumende, ni ka pačan man. 68 Te pučljem tumen khanči, ni ka phenen mande. 69 Al od akana me, o Čhavo e manušeso, ka bešav ki desno rig ko počasno than e Zurale Devlese." 70 Pe gova savore pučlje: "Tu li san, čače, o Čhavo e Devleso?" Vov phenda: "Tumen korkore vačarden kaj

sem." 71 Tegani von vačarde: "So trubul amen pobut dokazura? Golese kaj korkore amen šundam tare lesa muj!"

23 Tegani sa e manuša save sesa ano Baro sudo, uštile thaj indarde e Isuse ko Pilat, savo sasa o rimsko upravniko. 2 Gothe lije te tužin e Isuse: "Arakhijam kale manuše sar xoxavol amare manušen thaj phenol lenđe ma te počinen o porezi e carose, a pese vačarol kaj si o Hrist, caro." 3 O Pilat pučlja le: "Tu li san o caro e Jevrejengo?" O Isus phenda lese: "Gija si sar so tu vačare." 4 Tegani o Pilat vačarda e šorutne sveštenikurende thaj e manuše: "Me ni arakhav nisavo bandipe ane kava manuš." 5 Al von dije zor vačarindoj: "Vov pe sikajimasa bunil e manušen ki sa i phuv Judeja. Počniasa ki Galileja thaj avilo sa dži kate ano Jerusalim!" 6 Kana gova šunda o Pilat, pučlja: "Vov li si tari Galileja?" 7 Thaj kana šunda o Pilat kaj si o Isus tari Galileja, bičhalda le ko Irod, savo vladisada ani Galileja. O Herod sasa ano gova đivesa ano Jerusalim. 8 Kana dikhlja o Irod e Isuse, sasa but radujimo, golese kaj odavno manglja te dičhol le, golese kaj but šunda lestar thaj dija godi kaj o Isus ka čerol nesavo čudo angle leste. 9 O Irod pučlja paše but buča, al o Isus khanči ni phenda lese. 10 Ačhile gothe i e šorutne sveštenikura thaj e učitelja tare Mojsijaso zakon thaj von zurale vačarde protiv o Isus. 11 O Irod thaj lese vojnikura ladžarde le thaj asaje e Isusesa. Urade le ano carsko fostano thaj bičhalde le palal ko Pilat. 12 Ane gova dive mirisajlo o Pilat thaj o Irodo maškare peste, golese kaj angleder golestar sesa dušmanura. 13 O Pilat čidija e šorutne sveštenikuren, e manuše phurederen thaj e manušen 14 thaj vačarda: "Anden mande kale manuše thaj phenen kaj e manušen bunil. Ake, me angle tumende pučljem le thaj ni arakhijem ni jekh bandipe so tumen čhujen pe leste. 15 Ni o Irod ni arakhlja bandipe pe leste, golese kaj bičhalda le palal amende. Ake, ni čerda khanči sosa bi zaslužila te avol mudardo. 16 Golese ka šibi le thaj ka mukha le." 17 [Dži jekh berš ko prazniko, trubuja te mučhen lenđe jekhe phangle manuše.] 18 Tegani sa e manuša dije vika vačarindoj: "Mudar akale a mukh amende e Varava!" 19 (O Varnava sasa čhudimo ano phanglipe paši pobuna thaj pašo mudaripe.) 20 O Pilat vadži jekh drom vačarda lenđe kaj vov bi mučhola e Isuse. 21 Al von dije vika: "Čhu le ko krsto! Čhu le ko krsto!" 22 Tegani o Pilat trito drom vačarda lenđe: "Savo bilačipe vov čerda? Me ni dikhav khanči sosa bi zaslužila te avol mudardo. Gija ka šibiv le thaj ka mukhav le." 23 Al e manuša ni ačhile te vazden piro glaso thaj mangije taro Pilat te čhuval e Isuse ko krsto. I lendi vika sasa pozurali thaj pozurali. 24 Golese o Pilat odlučisada te čerol sar so e manuša manden. 25 Tegani mukhija e Varnava, savo sasa ano phanglipe paši pobuna thaj pašo mudaripe, a e Isuse dija e vojnikurende te čeren lesa kova so e manuša manglje. 26 Kana indarde e vojnikura e Isuse, dolde nesave Simone taro foro Kirina savo avola taro polje, thaj čhute pe leste o krsto te indarol le palo Isus. 27 Palo Isus đele pherdo manuša thaj džuvlija save ruje thaj žalisade le. 28 O Isus irisajlo premal lenđe thaj vačarda: "Čhejalen taro Jerusalim! Ma roven pale mande. Nego, roven pale tumende thaj pale tumare čhave. 29 Golese kaj dikh, aven e divesa ane save ka vačaren: 'Blagoslovime kola džuvlija

save našti bijanen, blagoslovime e vođa save ni bijande, thaj blagoslovime e čuča save ni parvarde! 30 Tegani ka vačaren e planinende: 'Peren pe amende!' thaj e bregurende: 'Učharen amen!' 31 Golese kaj, ako kava e manuša čeren e zelenone kaštesa, so ka avol e šuče kaštesa?" 32 Katane e Isusesa indarde duje bilače manušen te aven mudarde. 33 Kana avile ke kova than savo akhardola "Kokalo e šoreso", gothe čhute ko krsto e Isuse thaj lesa i e duje bilače manušen, jekhe tari lesi desno rig a avere tari levo rig. 34 Tegani o Isus vačarda: "Dade! Oprosti lende, golese kaj ni džanen so čeren." Pale gova e vojnikura čhudiye i kocka te ulaven maškar peste lesa fostano. 35 But manuša gothe ačhile thaj dikhlje sa gova, a e manušenđe šorutne marde muj lesa vačarinđoj: "Averen spasisada, nek spasil akana korkoro pes, te si vov o Hrist, birimo e Devleso." 36 I e vojnikura marde muj lesa. Avile paše leste thaj dije le šut. 37 Thaj vačarde e Isusesa: "Te san tu caro e Jevrejengo, spasi korkoro tut!" 38 A sasa pe leste upre pisime kala lafura: "Kava si caro e Jevrejengo." 39 Jekh tare gola bilače manuša so sesa ko krsto e Isusesa, marda muj thaj vačarda lese: "Te san tu o Hrist, spasi tut thaj amen!" 40 Al o dujto dija vika pe leste: "Tu li ni dara taro Dol? Kana san i tu korkoro gija osudimo? 41 Amen sam čače osudime golese so gova zaslužisadam, al vov ni čerda khanči bilačo." 42 Tegani vačarda e Isusesa: "Isuse, kana ka rese ane ćo carstvo, de tut godi pe mande thaj av mande milostivno." 43 Pe gova phenda lese o Isus: "Čače vačarav tuće: ađive ka ave mancar ano raj!" 44 Sasa popodne kana peli i rat ki sa i phuv dži ke trin popodne, 45 golese so kalilo o kham. A i hramsko fironga pharadili ke opaš. 46 Tegani o Isus dija vika andare sa o glaso: "Dade! Ane čire vasta mukhav mingro duxo." Kana kava phenda, mulu. 47 Kana dikhlja o kapetano so sasa, lija te hvalil e Devle thaj vačarda: "Čače kava manuša sasa čakukano pravedno manuši!" 48 Kana sa e manuša čidije pe te dičhen kava thaj dikhlje so sasa, lije te džan pese thaj marde pe ane pe kolina tari žal. 49 Sa kola so džanglje e Isuse, ačhile podur. Thaj e džuvlja so avile lesa tari Galileja, dikhlje kava. 50 Sasa jekh manuši palo alav Josif, savo sasa jekh tare šorutne e jevrejende. Sasa šukar thaj pravedno manuši 51 tari Arimateja, foro ani Judeja. Vov ni složisajlo golesa so čerde e Isusesa, thaj ađučarda o Carstvo e Devleso. 52 Ćelo ko Pilat thaj rodije o telo e Isuseso. 53 Pale gova o Josif uljarda e Isuseso telo taro krsto, pačarda le čaršafesa thaj čhuta le ano limori savo sasa hundo ani stena thaj ane savo khoni naj sasa čhuto. 54 Čerda gova jekh đive anglo savato, savo lija te ikijol. 55 E džuvlja save avile e Isusesa andari Galileja, Ćele palo Josif i dikhlje o limori i sar čhute gothe e Isuseso telo. 56 Pale gova irisajle čhere te čeren e mirisna čara thaj e uljura te mačhen e Isuseso telo. Kana sa čerde, već avilo o savato i naštine čeren gova te poštuin e Mojsijasjo zakon.

24 Ko angluno đive palo savato, rano sabalin avile e džuvlja ko limori thaj ande mirisura save čerde. 2 Arakhlje o bar crđimo taro limori. 3 Dije andre thaj ni arakhlje o telo e Gospodeso e Isuseso. 4 Dok pučije pe so sasa gova, dikh, duj manuša ačhile angle lende ane sjajna fistanura. 5 E džuvlja but darajle thaj perade pe šore tele dži ki phuv. Thaj e duj manuša

pučije e džuvljen: "Sose roden e džuvde maškar e mule? 6 Naj kate. Uštilo tare mule! Den tumen godi so vačarda tumende dok vadži sasa ani Galileja: 7 'Me, o Čhavo e manušeso, trubul te avav dindo ane vasta e grešnone manušende thaj te avav čhuto ko krsto, al trito đive ka uštav tare mule.'" 8 Tegani dije pe godi so vačarda lende o Isus. 9 Thaj irisajle taro limori thaj vačarde sa e dešujekhe apostolurende thaj savorende averende. 10 Gola džuvlja sesa i Marija taro foro Magdala, i Jovana, i Marija e Jakovesi dej thaj avera save vačarde kava e apostolurende. 11 Al e apostolurende kala lafura sesa sar dilipe thaj ni pačaje e džuvljende. 12 Al o Petar uštilo thaj prastaja ko limori. Kana tellende, dikhlja samo o čaršafi savo ačhilo. Ćelo thaj čudisajlo ane peste so sasa gova. 13 Ane gova đive duj e Isusesa sikade Ćele ano gav savo akhardola Emaus thaj vov sasa dur taro Jerusalem dešujekh kilometra. 14 Phirindoj vačarde maškar peste tare sa kova so sasa. 15 Thaj dok vačarde maškar peste thaj pučije khanči jekh avere, korkoro o Isus avilo paše lende thaj Ćelo lençar. 16 Al lende jakhende ni sasa mukhlo te pindžaren le. 17 O Isus pučlja len: "Sostar gova vačaren maškar tumende phirindoj?" Ačhile i tužnisajle 18 thaj jekh lendar savo akhardola o Kleopa, vačarda e Isusesa: "Tu li san jedino abandžija ano Jerusalem savo ni šunda so sasa kala đivesa odori?" 19 O Isus pučlja len: "So sasa gova?" Von phende lese: "Gova so ćerdilo e Isusesa taro Nazaret. Vov sasa proroko, zuralo ano vačaripe thaj ane buća anglo Dol thaj angle manuša. 20 Amare šorutne sveštenikura thaj amare avera vladara dije le te avol osudimo ko meripe thaj čhute le ko krsto. 21 Amen nadisaljam kaj vov ka ikalol o Izrael. Al ađive si gova već trito đive sar sasa sa gova. 22 Nesave džuvlja maškar amende bunisade amen. Sabalje sesa ko limori, 23 al ni arakhlje e Isuseso telo odori. Avile thaj phende amende kaj dikhlje e melekuren save phende lende kaj si o Isus džuvdo. 24 Tegani nesave amendar Ćele ko limori thaj dikhlje kaj si o limori čučo, sar so vačarde e džuvlja, al ni dikhlje e Isuse." 25 O Isus vačarda lende: "O bigodaće manušalen! Pharo tumende te pačan so vačarde e prorokura ano Sveto lil! 26 Ni li von vačarde kaj o Hrist trubul te načhol sa gova pharipe angleder so o Dol ka proslavil le?" 27 Tegani o Isus lija te objasnil lende so si ano Sveto lil pisimo taro Hrist, počnindoj taro Mojsije dži ke Prorokura. 28 Kana avile pašo gav ane savo Ćele, o Isus čerda pe kaj mandol te džal podur lendar. 29 Al von dije le zor te ačhol, vačarinđoj: "Ač amencar! Nakhlo o đive thaj i rat lija te peroll!" Ačhilo thaj dija lençar ano čer. 30 Kana sasa lençar ko astali, o Isus lija o mangro, zahvalisada thaj phaglja le thaj dija len. 31 Tegani lende jakha putajle thaj pindžarde le. Al vov sigate hasajlo. 32 Tegani phende jekh averese: "Ni li phabile amare ile kana o Isus phirindoj vačarda amende ko drom thaj kana objasnisada amende o Sveto lil?" 33 Uštile vadži ane gova sato thaj irisajle ano Jerusalem. Odori arakhlje e dešujekhe sikaden thaj kolen save sesa lençar, sar bešen katane. 34 E dešujekh sikade vačarde lende: "Čače uštilo o Gospod thaj sikada pe e Simonese!" 35 Thaj kala duj sikade so sesa ko drom pašo Emaus vačarde so sasa thaj sar pindžarde e Isuse kana phaglja o mangro. 36 Kana gova vačarde, o Isus tare jekh drom ačhilo maškare lende thaj vačarda lende: "Mir tumende!" 37 Von darajle thaj sesa bunime golese kaj dije godi

kaj dičhen duxo. 38 Vov vačarda lenđe: "Sose daran? Thaj sose ni pačan? 39 Dičhen mingre vasta thaj mingre pingre! Me sem gova! Dolen man thaj ka dičhen! Golese kaj e duxo naj telo thaj kokala sar so dičhen man isi!" 40 Thaj dok vačarola sa gova, sikada lenđe ožijikura pe pe vasta thaj pe pe pingre. 41 Sesa gija začudime thaj radosna kaj naštine pačan. Vov pučlja len: "Isi li tumen khanči xamase?" 42 Von dije le kotor peče mače. 43 O Isus lija thaj xalja angle lende. 44 Tegani lenđe o Isus vačarda: "Kava si kova sostar vačardem tumenđe kana sema tumencar, kaj trubul te avol sa so pisimo mandar ane Mojsijaso zakon thaj ane lila save pisisade e prorokura thaj ane Psalmura." 45 Tegani putarda lenđe jakha te haljaren o Sveto lil 46 thaj vačarda lenđe: "Gija si pisimo ano Sveto lil, kaj o Hrist trubul te mudardol thaj te uštol tare mule ko trito đive. 47 Thaj ane leso alav ka propovedil pe sa e manušenđe, počnindoj taro Jerusalem, kaj trubul te pokajin pe te bi o Dol oprostila lenđe grehura. 48 A tumen sen svedokura tare sa kava. 49 Thaj dikh, me ka bičhalav o Sveto Duxo pe tumende sar so obečisada mingro Dad. Al tumen ačhen ano foro Jerusalem sa dok o Dol ni ka bičhalol piri zor pe tumende!" 50 Pale gova o Isus indarda len dži ko gav i Vitanija. Gothe vazdija pe vasta thaj blagoslovisada len. 51 Thaj sar blagoslovisada len, lija te crdol pe lendar thaj sasa vazdimo ano nebo. 52 Von pele ke koča anglo Isus. Tegani irisajle ano Jerusalem radosna. 53 Stalno sesa ano Hram thaj slavisade e Devle.

The New Jerusalem

"I saw the holy city, New Jerusalem, coming down out of heaven from God, prepared like a bride adorned for her husband. I heard a loud voice out of heaven saying, 'Behold, God's dwelling is with people, and he will dwell with them, and they will be his people, and God himself will be with them as their God.'"

Revelation 21:2-3

Reader's Guide

Gurbet Romani at AionianBible.org/Readers-Guide

The Aionian Bible republishes public domain and Creative Common Bible texts that are 100% free to copy and print. The original translation is unaltered and notes are added to help your study. The notes show the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of afterlife destinies.

Who has the authority to interpret the Bible and examine the underlying Hebrew and Greek words? That is a good question! We read in 1 John 2:27, *"As for you, the anointing which you received from him remains in you, and you do not need for anyone to teach you. But as his anointing teaches you concerning all things, and is true, and is no lie, and even as it taught you, you remain in him."* Every Christian is qualified to interpret the Bible! Now that does not mean we will all agree. Each of us is still growing in our understanding of the truth. However, it does mean that there is no infallible human or tradition to answer all our questions. Instead the Holy Spirit helps each of us to know the truth and grow closer to God and each other.

The Bible is a library with 66 books in the Protestant Canon. The best way to learn God's word is to read entire books. Read the book of Genesis. Read the book of John. Read the entire Bible library. Topical studies and cross-referencing can be good. However, the safest way to understand context and meaning is to read whole Bible books. Chapter and verse numbers were added for convenience in the 16th century, but unfortunately they can cause the Bible to seem like an encyclopedia. The Aionian Bible is formatted with simple verse numbering, minimal notes, and no cross-referencing in order to encourage the reading of Bible books.

Bible reading must also begin with prayer. Any Christian is qualified to interpret the Bible with God's help. However, this freedom is also a responsibility because without the Holy Spirit we cannot interpret accurately. We read in 1 Corinthians 2:13-14, *"And we speak of these things, not with words taught by human wisdom, but with those taught by the Spirit, comparing spiritual things with spiritual things. Now the natural person does not receive the things of the Spirit of God, for they are foolishness to him, and he cannot understand them, because they are spiritually discerned."* So we cannot understand in our natural self, but we can with God's help through prayer.

The Holy Spirit is the best writer and he uses literary devices such as introductions, conclusions, paragraphs, and metaphors. He also writes various genres including historical narrative, prose, and poetry. So Bible study must spiritually discern and understand literature. Pray, read, observe, interpret, and apply. Finally, *"Do your best to present yourself approved by God, a worker who does not need to be ashamed, properly handling the word of truth."* 2 Timothy 2:15. *"God has granted to us his precious and exceedingly great promises; that through these you may become partakers of the divine nature, having escaped from the corruption that is in the world by lust. Yes, and for this very cause adding on your part all diligence, in your faith supply moral excellence; and in moral excellence, knowledge; and in knowledge, self-control; and in self-control patience; and in patience godliness; and in godliness brotherly affection; and in brotherly affection, love. For if these things are yours and abound, they make you to be not idle nor unfruitful to the knowledge of our Lord Jesus Christ,"* 2 Peter 1:4-8.

Glossary

Gurbet Romani at AionianBible.org/Glossary

The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven special words to help us better understand the extent of God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Compare the meanings below to the Strong's Concordance and Glossary definitions.

Abyssos g12

Greek: proper noun, place

Usage: 9 times in 3 books, 6 chapters, and 9 verses

Meaning:

Temporary prison for special fallen angels such as Apollyon, the Beast, and Satan.

aidios g126

Greek: adjective

Usage: 2 times in Romans 1:20 and Jude 6

Meaning:

Lasting, enduring forever, eternal.

aiōn g165

Greek: noun

Usage: 127 times in 22 books, 75 chapters, and 102 verses

Meaning:

A lifetime or time period with a beginning and end, an era, an age, the completion of which is beyond human perception, but known only to God the creator of the aiōns, Hebrews 1:2. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

aiōnios g166

Greek: adjective

Usage: 71 times in 19 books, 44 chapters, and 69 verses

Meaning:

From start to finish, pertaining to the age, lifetime, entirety, complete, or even consummate. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Koine Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

eleēse g1653

Greek: verb, aorist tense, active voice, subjunctive mood, 3rd person singular

Usage: 1 time in this conjugation, Romans 11:32

Meaning:

To have pity on, to show mercy. Typically, the subjunctive mood indicates possibility, not certainty. However, a subjunctive in a purpose clause is a resulting action as certain as the causal action. The subjunctive in a purpose clause functions as an indicative, not an optative. Thus, the grand conclusion of grace theology in Romans 11:32 must be clarified. God's mercy on all is not a possibility, but a certainty. See ntgreek.org.

Geenna g1067

Greek: proper noun, place

Usage: 12 times in 4 books, 7 chapters, and 12 verses

Meaning:

Valley of Hinnom, Jerusalem's trash dump, a place of ruin, destruction, and judgment in this life, or the next, though not eternal to Jesus' audience.

Hadēs g86

Greek: proper noun, place

Usage: 11 times in 5 books, 9 chapters, and 11 verses

Meaning:

Synonymous with Sheol, though in New Testament usage Hades is the temporal place of punishment for deceased unbelieving mankind, distinct from Paradise for deceased believers.

Limnē Pyr g3041 g4442

Greek: proper noun, place

Usage: Phrase 5 times in the New Testament

Meaning:

Lake of Fire, final punishment for those not named in the Book of Life, prepared for the Devil and his angels, Matthew 25:41.

Sheol h7585

Hebrew: proper noun, place

Usage: 66 times in 17 books, 50 chapters, and 64 verses

Meaning:

The grave or temporal afterlife world of both the righteous and unrighteous, believing and unbelieving, until the general resurrection.

Tartaroō g5020

Greek: proper noun, place

Usage: 1 time in 2 Peter 2:4

Meaning:

Temporary prison for particular fallen angels awaiting final judgment.

Glossary +

AionianBible.org/Bibles/Romani-VIax---Gurbet-Luke/Noted

Glossary references are below. Strong's Hebrew and Greek number notes are added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Questioned verse translations do not contain Aionian Glossary words and may wrongly imply *eternal* or *Hell*. * The note placement is skipped or adjusted for verses with non-standard numbering.

Abyssos

Luka 8:31
Romans 10:7
Revelation 9:1
Revelation 9:2
Revelation 9:11
Revelation 11:7
Revelation 17:8
Revelation 20:1
Revelation 20:3

aidios

Romans 1:20
Jude 1:6

aiōn

Matthew 12:32
Matthew 13:22
Matthew 13:39
Matthew 13:40
Matthew 13:49
Matthew 21:19
Matthew 24:3
Matthew 28:20
Mark 3:29
Mark 4:19
Mark 10:30
Mark 11:14
Luka 1:33
Luka 1:55
Luka 1:70
Luka 16:8
Luka 18:30
Luka 20:34
Luka 20:35
John 4:14
John 6:51
John 6:58
John 8:35
John 8:51
John 8:52
John 9:32
John 10:28
John 11:26
John 12:34
John 13:8
John 14:16

Acts 3:21
Acts 15:18
Romans 1:25
Romans 9:5
Romans 11:36
Romans 12:2
Romans 16:27
1 Corinthians 1:20
1 Corinthians 2:6
1 Corinthians 2:7
1 Corinthians 2:8
1 Corinthians 3:18
1 Corinthians 8:13
1 Corinthians 10:11
2 Corinthians 4:4
2 Corinthians 9:9
2 Corinthians 11:31
Galatians 1:4
Galatians 1:5
Ephesians 1:21
Ephesians 2:2
Ephesians 2:7
Ephesians 3:9
Ephesians 3:11
Ephesians 3:21
Ephesians 6:12
Philippians 4:20
Colossians 1:26
1 Timothy 1:17
1 Timothy 6:17
2 Timothy 4:10
2 Timothy 4:18
Titus 2:12
Hebrews 1:2
Hebrews 1:8
Hebrews 5:6
Hebrews 6:5
Hebrews 6:20
Hebrews 7:17
Hebrews 7:21
Hebrews 7:24
Hebrews 7:28
Hebrews 9:26
Hebrews 11:3
Hebrews 13:8
Hebrews 13:21
1 Peter 1:23

1 Peter 1:25
1 Peter 4:11
1 Peter 5:11
2 Peter 3:18
1 John 2:17
2 John 1:2
Jude 1:13
Jude 1:25
Revelation 1:6
Revelation 1:18
Revelation 4:9
Revelation 4:10
Revelation 5:13
Revelation 7:12
Revelation 10:6
Revelation 11:15
Revelation 14:11
Revelation 15:7
Revelation 19:3
Revelation 20:10
Revelation 22:5

aiōnios

Matthew 18:8
Matthew 19:16
Matthew 19:29
Matthew 25:41
Matthew 25:46
Mark 3:29
Mark 10:17
Mark 10:30
Luka 10:25
Luka 16:9
Luka 18:18
Luka 18:30
John 3:15
John 3:16
John 3:36
John 4:14
John 4:36
John 5:24
John 5:39
John 6:27
John 6:40
John 6:47
John 6:54
John 6:68

John 10:28
John 12:25
John 12:50
John 17:2
John 17:3
Acts 13:46
Acts 13:48
Romans 2:7
Romans 5:21
Romans 6:22
Romans 6:23
Romans 16:25
Romans 16:26
2 Corinthians 4:17
2 Corinthians 4:18
2 Corinthians 5:1
Galatians 6:8
2 Thessalonians 1:9
2 Thessalonians 2:16
1 Timothy 1:16
1 Timothy 6:12
1 Timothy 6:16
2 Timothy 1:9
2 Timothy 2:10
Titus 1:2
Titus 3:7
Philemon 1:15
Hebrews 5:9
Hebrews 6:2
Hebrews 9:12
Hebrews 9:14
Hebrews 9:15
Hebrews 13:20
1 Peter 5:10
2 Peter 1:11
1 John 1:2
1 John 2:25
1 John 3:15
1 John 5:11
1 John 5:13
1 John 5:20
Jude 1:7
Jude 1:21
Revelation 14:6

eleēsē

Romans 11:32

Geenna

Matthew 5:22
Matthew 5:29
Matthew 5:30
Matthew 10:28
Matthew 18:9
Matthew 23:15
Matthew 23:33
Mark 9:43

Mark 9:45
Mark 9:47
Luka 12:5
James 3:6

Hadēs

Matthew 11:23
Matthew 16:18
Luka 10:15
Luka 16:23
Acts 2:27
Acts 2:31
1 Corinthians 15:55
Revelation 1:18
Revelation 6:8
Revelation 20:13
Revelation 20:14

Limnē Pyr

Revelation 19:20
Revelation 20:10
Revelation 20:14
Revelation 20:15
Revelation 21:8

Sheol

Genesis 37:35
Genesis 42:38
Genesis 44:29
Genesis 44:31
Numbers 16:30
Numbers 16:33
Deuteronomy 32:22
1 Samuel 2:6
2 Samuel 22:6
1 Kings 2:6
1 Kings 2:9
Job 7:9
Job 11:8
Job 14:13
Job 17:13
Job 17:16
Job 21:13
Job 24:19
Job 26:6

Psalms 6:5
Psalms 9:17
Psalms 16:10
Psalms 18:5
Psalms 30:3
Psalms 31:17
Psalms 49:14
Psalms 49:15
Psalms 55:15
Psalms 86:13
Psalms 88:3
Psalms 89:48

Psalms 116:3
Psalms 139:8
Psalms 141:7
Proverbs 1:12
Proverbs 5:5
Proverbs 7:27
Proverbs 9:18
Proverbs 15:11
Proverbs 15:24
Proverbs 23:14
Proverbs 27:20
Proverbs 30:16
Ecclesiastes 9:10
Song of Solomon 8:6
Isaiah 5:14
Isaiah 7:11
Isaiah 14:9
Isaiah 14:11
Isaiah 14:15
Isaiah 28:15
Isaiah 28:18
Isaiah 38:10
Isaiah 38:18
Isaiah 57:9
Ezekiel 31:15
Ezekiel 31:16
Ezekiel 31:17
Ezekiel 32:21
Ezekiel 32:27
Hosea 13:14
Amos 9:2
Jonah 2:2
Habakkuk 2:5

Tartaroō

2 Peter 2:4

Questioned

None yet noted

"By faith, Abraham, when he was called, obeyed to go out to the place which he was to receive for an inheritance. He went out, not knowing where he went"

Hebrews 11:8

Israel's Exodus

"When Pharaoh had let the people go, God didn't lead them by the way of the land of the Philistines, although that was near; for God said, 'Lest perhaps the people change their minds when they see war, and they return to Egypt'" Exodus 13:17

"For the Son of Man also came not to be served, but to serve, and to give his life as a ransom for many"

Mark 10:45

"Paul, a servant of Jesus Christ, called to be an apostle, set apart for the Good News of God"

Romans 1:1

Creation 4004 B.C.

Adam and Eve created	4004
Tubal-cain forges metal	3300
Enoch walks with God	3017
Methuselah dies at age 969	2349
God floods the Earth	2349
Tower of Babel thwarted	2247
Abraham sojourns to Canaan	1922
Jacob moves to Egypt	1706
Moses leads Exodus from Egypt	1491
Gideon judges Israel	1245
Ruth embraces the God of Israel	1168
David installed as King	1055
King Solomon builds the Temple	1018
Elijah defeats Baal's prophets	896
Jonah preaches to Nineveh	800
Assyrians conquer Israelites	721
King Josiah reforms Judah	630
Babylonians capture Judah	605
Persians conquer Babylonians	539
Cyrus frees Jews, rebuilds Temple	537
Nehemiah rebuilds the wall	454
Malachi prophecies the Messiah	416
Greeks conquer Persians	331
Seleucids conquer Greeks	312
Hebrew Bible translated to Greek	250
Maccabees defeat Seleucids	165
Romans subject Judea	63
Herod the Great rules Judea	37

(The Annals of the World, James Uusher)

Jesus Christ born 4 B.C.

New Heavens and Earth

1956	Christ returns for his people
1830	Jim Elliot martyrd in Ecuador
1731	John Williams reaches Polynesia
1614	Zinzendorf leads Moravian mission
1572	Japanese kill 40,000 Christians
1517	Jesuits reach Mexico
1455	Martin Luther leads Reformation
1323	Gutenberg prints first Bible
1276	Franciscans reach Sumatra
1100	Ramon Llull trains missionaries
1054	Crusades tarnish the church
997	The Great Schism
864	Adalbert martyrd in Prussia
716	Bulgarian Prince Boris converts
635	Boniface reaches Germany
569	Alopen reaches China
432	Longinus reaches Alodia / Sudan
397	Saint Patrick reaches Ireland
341	Carthage ratifies Bible Canon
325	Ulfilas reaches Goth / Romania
250	Niceae proclaims God is Trinity
197	Denis reaches Paris, France
70	Tertullian writes Christian literature
61	Titus destroys the Jewish Temple
52	Paul imprisoned in Rome, Italy
39	Thomas reaches Malabar, India
33	Peter reaches Gentile Cornelius
	Holy Spirit empowers the Church

(Wikipedia, Timeline of Christian missions)

Resurrected 33 A.D.

What are we? ▶			Genesis 1:26 - 2:3		Mankind is created in God's image, male and female He created us				
How are we sinful? ▶			Romans 5:12-19		Sin entered the world through Adam and then death through sin				
Where are we? ▶			When are we? ▼						
			Innocence		Fallen			Glory	
▶			Eternity Past	Creation 4004 B.C.	Fall to sin No Law	Moses' Law 1500 B.C.	Christ 33 A.D.	Church Age Kingdom Age	New Heavens and Earth
			God	Father	John 10:30	Genesis 1:31 God's perfect fellowship with Adam in The Garden of Eden	1 Timothy 6:16 Living in unapproachable light		
Son	God's perfect fellowship	John 8:58 Pre-incarnate		John 1:14 Incarnate	Luke 23:43 Paradise				
Holy Spirit		Psalm 139:7 Everywhere		John 14:17 Living in believers					
Mankind	Living	Genesis 1:1 No Creation No people	Ephesians 2:1-5 Serving the Savior or Satan on Earth						
	Deceased believing		Luke 16:22 Blessed in Paradise						
	Deceased unbelieving		Luke 16:23, Revelation 20:5,13 Punished in Hades until the final judgment						
Angels	Holy		Hebrews 1:14 Serving mankind at God's command						
	Imprisoned	2 Peter 2:4, Jude 6 Imprisoned in Tartarus							
	Fugitive	Genesis 1:31 No Fall No unholy Angels	1 Peter 5:8, Revelation 12:10 Rebelling against Christ Accusing mankind		Revelation 20:13 Thalaasa				
	First Beast				Revelation 19:20 Lake of Fire				
	False Prophet				Revelation 20:2 Abys				
	Satan								
Who are we? ▶									
Why are we? ▶			Romans 11:25-36, Ephesian 2:7		For God has bound all over to disobedience in order to show mercy to all				

Destiny

Gurbet Romani at AionianBible.org/Destiny

The Aionian Bible shows the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of after-life destinies. The underlying Hebrew and Greek words typically translated as *Hell* show us that there are not just two after-life destinies, Heaven or Hell. Instead, there are a number of different locations, each with different purposes, different durations, and different inhabitants. Locations include 1) Old Testament *Sheol* and New Testament *Hadēs*, 2) *Geenna*, 3) *Tartaroō*, 4) *Abyssos*, 5) *Limnē Pyr*, 6) *Paradise*, 7) *The New Heaven*, and 8) *The New Earth*. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The key observation is that fallen angels will be present at the final judgment, 2 Peter 2:4 and Jude 6. Traditionally, we understand the separation of the Sheep and the Goats at the final judgment to divide believing from unbelieving mankind, Matthew 25:31-46 and Revelation 20:11-15. However, the presence of fallen angels alternatively suggests that Jesus is separating redeemed mankind from the fallen angels. We do know that Jesus is the helper of mankind and not the helper of the Devil, Hebrews 2. We also know that Jesus has atoned for the sins of all mankind, both believer and unbeliever alike, 1 John 2:1-2. Deceased believers are rewarded in Paradise, Luke 23:43, while unbelievers are punished in Hades as the story of Lazarus makes plain, Luke 16:19-31. Yet less commonly known, the punishment of this selfish man and all unbelievers is before the final judgment, is temporal, and is punctuated when Hades is evacuated, Revelation 20:13. So is there hope beyond Hades for unbelieving mankind? Jesus promised, *"the gates of Hades will not prevail,"* Matthew 16:18. Paul asks, *"Hades where is your victory?"* 1 Corinthians 15:55. John wrote, *"Hades gives up,"* Revelation 20:13.

Jesus comforts us saying, *"Do not be afraid,"* because he holds the keys to *unlock* death and Hades, Revelation 1:18. Yet too often our *Good News* sounds like a warning to *"be afraid"* because Jesus holds the keys to *lock* Hades! Wow, we have it backwards! Hades will be evacuated! And to guarantee hope, once emptied, Hades is thrown into the Lake of Fire, never needed again, Revelation 20:14.

Finally, we read that anyone whose name is not written in the Book of Life is thrown into the Lake of Fire, the second death, with no exit ever mentioned or promised, Revelation 21:1-8. So are those evacuated from Hades then, *"out of the frying pan, into the fire?"* Certainly, the Lake of Fire is the destiny of the Goats. But, do not be afraid. Instead, read the Bible's explicit mention of the purpose of the Lake of Fire and the identity of the Goats, *"Then he will say also to those on the left hand, 'Depart from me, you cursed, into the consummate fire which is prepared for... the devil and his angels,'"* Matthew 25:41. Bad news for the Devil. Good news for all mankind!

Faith is not a pen to write your own name in the Book of Life. Instead, faith is the glasses to see that the love of Christ for all mankind has already written our names in Heaven. Jesus said, *"You did not choose me, but I chose you,"* John 15:16. Though unbelievers will suffer regrettable punishment in Hades, redeemed mankind will never enter the Lake of Fire, prepared for the devil and his angels. And as God promised, all mankind will worship Christ together forever, Philipians 2:9-11.

World Nations

"Go and make disciples of all nations, baptizing them in the name of the Father and of the Son and of the Holy Spirit"

Matthew 28:19